

SÖKAREN

NR 2

1984 ÅRGÅNG 21

PRIS 12:00 INKL MOMS

"Alternativa nobelpriset" delades 1983 mellan hövdingen för Palau-öarna Ibedul Gibbons, makarna Amory och Hunter Lovins, som förespråkar "mjuk", småskalig energi, samt "barfotaekonomen" Manfred A. Max-Neef. En hedersutmärkelse gick till Leopold Kohr, andlig fader till litet-är-vackert-rörelsen.

*Fr v Leopold Kohr, Manfred A. Max-Neef, prisets instiftare Jakob von Yxkull, Amory och Hunter Lovins samt Ibedul Gibbons.
(Foto: Per Sellmann.)*

The Right Livelihood Award

"Alternativa nobelpriset"

Av Åsa Freij

Foto Per Sellmann

Jakob von Yxkull och Leopold Kohr

Det s.k. alternativa nobelpriset - på sammanlagt 350.000 kronor - delades ut i december 1983, fjärde året i rad. Det gick till "barfotaekonomen" *Manfred A. Max-Neef* från Chile, hövdingen för Palau-öarna i Stilla havet *Ibedul Gibbons*, som kämpat framgångsrikt mot USAs försök att placera kärnvapen i den lilla nationen, samt makarna *Amory* och *Hunter Lovins* från USA för deras forskning och undervisning om mjuk, småskalig energi. Dessutom gavs en hedersutmärkelse till österrikaren Leopold Kohr, som arbetat för småskalighet långt innan den kände E.F. Schumacher skrev sin bok "Litet är vackert".

Prisutdelningen skedde vid en enkel ceremoni i Stockholms kulturhus dagen innan det "riktiga" nobelpriset delades ut. 50 kronor kostade det att höra pristagarna hålla var sitt anförande, lyssna till chilensk harpomusik och få juice och pepparkakor i pausen. Efteråt samlades de som ville på restaurang Gröna Linjen och intog en vegetarisk smörgås med alkoholfri drink, kaffe och kaka för 40 kronor.

Donatorn och instiftaren av priset Jakob von Yxkull höll traditionsenligt ett inledningsanförande, där han med skrämmande fakta talade om världens sorgliga tillstånd, orättvisor och dåliga framtidsutsikter - om vi inte gör något drastiskt. Pristagarna lyfte han fram som exempel på människor som gör sådana extraordinära insatser som behövs och som ger oss andra inspiration och hopp.

- De arbetar verkligen efter Nobels vilja, vilken var att belöna dem som under året gjort mänskligheten den största nytta.

De vanliga nobelpristagarna motsvarar oftast inte den beskrivningen, menar Jakob von Yxkull.

Hövdingen på Palau

Ibedul Yutaka Gibbons berättade i sitt tal om sin ö-republik Palau öster om Filippinerna i Stilla havet, ett av de få ställen på jorden som ännu kan liknas vid ett paradiset med bördig jord, rent vatten, frisk luft och sol nästan jämt. Han framhöll att nationsledarens roll traditionsenligt var en tjänande och sammanhållande för det frihetsälskande folket som tidigare lytt under Spanien, Tyskland och Japan.

Sedan andra världskriget har USA administrerat ögruppen och skadat mycket av den gamla kulturen samt, värst av allt, pressat sin militära makt på folket. Men önationen har hållit stånd mot USAs önskan att göra Palau till en kärnvapenbas. Palau har med hjälp av en folkomröstning skrivit in i sin konstitution att landet skall vara fritt från kärnvapen, kemiska vapen, gas och biologiska vapen. Men man är på flera sätt beroende av USA, bl.a. för att få vara en fri nation, och detta utnyttjar stormakten till påtryckningar. Konflikten pågår fortfarande. Hittills har Palau stått emot, och Ibedul Gibbons underströk att priset som han mottog på sitt folks vägnar glädde och uppmuntrade honom, riktade folks uppmärksamhet på hans land och dess kamp och framför allt på det viktiga arbetet för fred och nedrustning som vi alla utan att förtrottas måste bedriva.

En bakgrund till öriket Palaus kamp för att få vara kärnvapenfritt är de amerikanska kärnvapenproven på de närbelägna Marshallöarna, vilka medförde tragedier för befolkningen där med många svåra strålningsskador.

Lovins för "mjuk" energi

Amory och Hunter Lovins är kärnkraftsmotståndare som inte behöver några känslomässiga argument för sina synpunkter. Med kalla siffror, logik och analys har de i många år bevisat kärnkraftens olönsamhet - förutom dess övriga nackdelar - pläderat för alternativa, "mjuka", förnyelsebara energikällor och påvisat hur man kan spara energi.

På 70-talet besökte Amory Lovins Sverige och la fakta om kärnkraften på bordet för bl.a. Olof Palme och Carl Tham, uppenbarligen utan att lyckas påverka dem särskilt mycket. Bättre gehör fick han och hans hustru Hunter, när de talade vid "alternativa nobelfesten" och ett seminarium dagen efter.

Makarna Lovins belyste skickligt, och dramatiskt, vansinnet med kärnvapenupprustning. De framhöll att bombarna kan komma inte bara den väntade militära vägen, utan också som civila attentat och dåraktiga impulser. De kan komma anonymt och med lastbilar, fiskebåtar eller vanliga postpaket. Hela sprängkraften från andra världskriget kan idag rymmas i en låda som får plats under en säng! Och meningslösheten med ett s.k. försvar mot ett kärnvapenangrepp exemplifierade makarna Lovins med: "Vem vet vart vedergällningen ska riktas om New York en dag i morgonrusningen försvinner i ett ljushav?"

Som försök att avvärja krigshotet föreslog de bl.a. en rad okonventionella åtgärder av vilka några kunde låta som skämt, men var allvarligt menade, t.ex:

- Låt amerikanska och ryska trupper resa runt på järnvägarna i motståndarlandet. Så opålitliga som tåg-

tidtabeller är, vet man aldrig var soldaterna befinner sig, och den som startar ett krig riskerar att förinta sina egna!

En liknande tanke - med ett slags gisslan - fanns bakom förslaget att låta de politiska ledarnas barn studera hos "fienden", amerikanska i Sovjet och ryska i USA.

En annan idé som nämndes var att bygga upp breda vänskapsförbindelser med systerstäder och täta utbytesbesök.

Ett sätt att komma ihåg att motståndarna också är människor är att varje amerikansk familj har ett fotografi på synlig plats av en speciell rysk familj, och vice versa.

Makarna Lovins påpekade sambandet mellan kärnkraft och kärnvapen, och de betonade att en stark folkopinion har stor betydelse. Demonstrationer, marscher m.m. är mycket viktiga - liksom kunskapsspridande så som med skräckfilmen "Dagen efter".

Amory Lovins är respekterad även av sina motståndare för sina gedigna kunskaper. Han är fysiker och har varit forskare i Oxford, han är grundare av ett projekt för mjuka energikällor, han är vice ordförande i internationella Jordens Vänner, och han är författare.

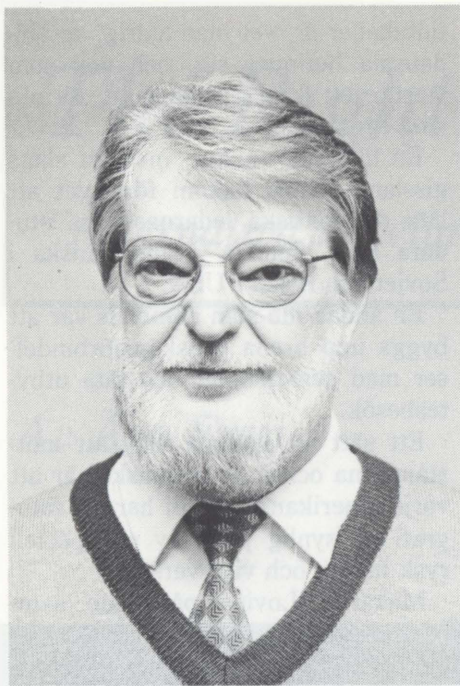
Hunter Lovins, som är jurist, statsvetare, sociolog och skogsvårdare, har hjälpt till att upprätta "The California Conservations Project" och har varit vice verkställande direktör där. Hon har skrivit böcker och artiklar.

Amory och Hunter Lovins håller nu på att bygga upp "The Rocky Mountain Institute", som bl.a. ska arbeta för mjuk energi.

Amory Lovins bok "Mjuk energi" utkom på svenska 1977 (Askild & Känekull).

Hunter och Amory Lovins

Max-Neef övergav ett behagligt liv som akademisk lärare för att arbeta praktiskt med att ge kraft till självhjälp åt fattiga samhällen i u-länder.

Barfotaekonom

Manfred Max-Neef är en chilensk ekonom som tidigt insåg att han måste flytta sig från skrivbordet ut i verkligheten och se hur resurser kan utvecklas i fattiga byar - hur man skapar självförtroende och arbetslust hos människor.

Man bör inte, anser Max-Neef, sätta sin lit till stora regeringsstyrda projekt, utan ta vara på de lokala resurserna. Det viktiga är vad människorna på platsen gör, att de arbetar med sådant de kan och att de samarbetar.

Barfotaekonom kallar sig denne storväxte, gemytliga man som inte bara arbetat praktiskt ute på fältet, utan också har varit uppskattad föreläsare vid bl.a. flera amerikanska och sydamerikanska universitet. Han har också varit lärare vid University of California i Berkley, och han har grundat CEPUR (Center for Study and Promotion of Urban, Rural and Development Alternatives) ett institut för studier av och stöd till utveckling av små och medelstora samhällen i främst tredje världen. Han har också skrivit boken "From the Outside Looking In".

Vid presentationen av Max-Neef sades det att hans strävan är att i de fattiga samhällena utveckla kulturli-

vet och hantverket, stärka självförtroendet, uppmuntra människors kontakter med sitt ursprung, ta vara på barns visioner och få igång yrkesutbildning. Han har arbetat i bl.a. Ecuador och Mexiko med projekt i UNICEFs regi. CEPUR ligger i Chile och är bas för hans internationella verksamhet, men i övrigt får han inte bedriva någon verksamhet i sitt hemland.

Max-Neef har flera gånger varit i Sverige; Dag Hammarskjöld-Stiftelsen i Uppsala har finansierat hans bok.

Profet för småskalighet

Leopold Kohr, 82 år, österrikare och f.d. universitetslärare i ekonomi och politisk filosofi, fick en speciell hedersutmärkelse för att han som kanske den allra förste talat för småskalighet och varit, skulle man kunna säga, en andlig fader för den s.k. litet är vackert-rörelsen.

Sverige är ett lagom litet land, tycker han, medan supermakterna borde kallas cancermakter. De är som sjuka, förväxta celler. Helst skulle Leopold Kohr vilja se hela världen uppdelad i något slags små kantoner som i Schweiz.

Hans egen hemstad Salzburg och hans hemby Obendorf är hans inspirationskällor. Han för fram sin småskalighetslära främst genom att skriva och inte så mycket genom praktiskt arbete; dock har han deltagit i ett lyckat projekt på Anguilla i Karibiska havet. Efter att ha väntat förgäves på lån från England till vägbygge började människorna en dag jobba själva med muskelkraft och med sten från åkrarna som på så sätt blev rensade, samtidigt som många fick arbete.

Liksom Max-Neef anser Kohr att u-hjälp på vanligt sätt inte fyller någon större funktion. Det som behövs är i stället lokala punktinsatser baserade på ortsbefolkningens egna initiativ och förutsättningar.

Kohr är anarkist. Han vill helst se en värld utan några styrande herrar. Men eftersom detta verkar omöjligt, vill han ha så många små enheter som möjligt där makten är fördelad på många och så nära människorna som möjligt.

Ingen av Kohrs böcker finns översatt till svenska. På engelska lyder några titlar: "The Breakdown of Nations", "The Over-developed Na-

Priset

The Right Livelihood Award, som delas ut varje år, stiftades för fyra år sedan av utlandssvensken Jakob von Yxkull, som sålde sin värdefulla frimärkssamling för att finansiera priset. Sedan dess har flera donatorer tillkommit.

Priset vill "hedra och stödja dem som arbetar med praktiska lösningar på de verkliga problem som vi konfronteras med idag".

Pristagarna utses av en internationell jury, som 1983 bestod av:

Robert Cabot, USA, ambassadör James George, Kanada, medlem av Palmekommissionen för nedrustning, Sven Hamrell, Sverige, direktör för Dag Hammarskjöld-Stiftelsen, Thor Heyerdahl, Norge, Joshua Mailman, England, ordförande för Threshold Foundation, Azad Shivdasani, Indien, chef för Resource Group Foundation och Ponna Wignaraja, Sri Lanka, generalsekreterare för Society for International Development.

Priset utdelas av the Right Livelihood Foundation, en ideell stiftelse som är registrerad på Isle of Man, en ö i Irländska sjön. Verkställande förvaltare är Jakob von Yxkull.

tions" och "Development without Aid".

Om samtliga 1983 års pristagare hette det att de "belönas för att de bidragit till medvetenheten om att mindre enheter inte bara är möjliga, utan även innehåller lösningar som våra stora institutioner hindrar oss från att se. Bara genom att återvända till en mer mänsklig skala, där följdena av våra handlingar tydligt kan förutses, kan vi hitta användbara lösningar på fattigdom, knappa resurser och kärnvapenhot.

Adress: Svenska Right Livelihood Kommittén, c/o Gisslar, Skeppargatan 49 B, 114 58 Stockholm. Tel.: 08-63 49 57.

Är Tolly Burkan ett bedrägeri?

I Sökaren 1/84 skriver Örjan Björkhem (ÖB) om "Eldgångsbluffen". SM kommenterar att ÖB "tycker att vissa kännare av det paranormala varit för lättsuggererade", och jag har fått veta av SM att detta bl a syftar på mig. Men jag skriver inte om eldgång som något "övernaturligt", utan jag beskriver min erfarenhet av kursen som en övning i att bemöta och övervinna rädsla.

ÖB:s artikel innehåller flera svepande, generaliserande påståenden som synes mig ha svag saklig grund och därför behöver kommenteras.

Jag vet inte vilka sakkunniga ÖB stöder sig på när han påstår att en lätt fuktad wettextrasa "ganska exakt motsvarar" huden på fotsulan. I trasan uppmättes temperaturen 46,8 grader efter tio steg (vilket dock inte säger mycket om temperaturen i beröringsögonblicket!) En så låg temperatur kan inte ge några brännskador, det är sant. Men något är fel i modellen. Huden mellan trampdynorna är betydligt tunnare och har knappast några likheter med en wettexduk. Den tunna huden kommer också i kontakt med kolen. I min grupp fick åtminstone fem personer brännblåsor. "Man hinner inte bränna sig", skriver ÖB. En brännblåsa är tecken på en andra gradens brännskada, om än liten till omfånget. Några personer får alltså andra gradens brännskador trots att ÖB påstår att man inte kan bränna sig.

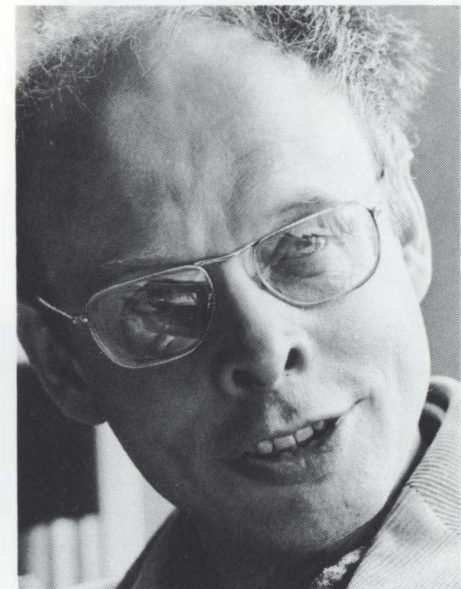
ÖB påstår och upprepar att eldgång i Tolly Burkans version "kan vem som helst klara utan några förberedelser". Jag vill snarare påstå att det är omöjligt att inte förbereda sig. Att ta del av informationen om kursen, bestämma sig för att vara med, anmäla sig och betala, vara med på förspelet och slutligen besluta sig för att gå - allt detta innebär oundvikligen att man tänker något om sig själv i förhållande till elden, vilket är en

mental förberedelse. ÖB och jag hade helt olika upplevelser. Uppenbarligen hade vi förberett oss på olika sätt, men förberett oss på något sätt hade både vi och alla andra som gick. Att få någon att göra det utan förberedelse skulle innebära att hämta in folk direkt från gatan och få dem att omedelbart gå över glödande kol. Sådant torde vara omöjligt att genomföra på lagligt sätt, och därmed kan ÖB:s påstående varken bevisas eller motbevisas. Påståendet blir då närmast meningslöst.

"De flesta fick säkert också 'verkliga upplevelser'", skriver ÖB. Jag undrar på vilka grunder han kan sätta sig till doms över vad som för en annan människa är en "verklig" upplevelse. Vad skulle det annars vara?

"Riktig eldgång görs som en religiös ceremoni" skriver ÖB. Menar han då att inte heller det som Per Sellmann beskriver i nr 8/83 är "riktig" eldgång? Det var en helt profan uppvisning för turister - men jag skulle verkligen inte åta mig att delta i den "utan några förberedelser". Faktum är ju att eldgång har förekommit och förekommer i olika kulturer jorden runt, ofta i religiösa men också i profana sammanhang. Jag undrar hur ÖB så säkert kan avgöra vad av allt detta som är "riktig" eldgång.

"Tolly Burkan och hans eldsvandring är ett bedrägeri" skriver ÖB och beklagar att så många har "gått på bluffen". Vilken bluff, egentligen? Den information jag läste före kursen beskrev rätt väl vad som verkligen hände under de fyra timmarna. Man kan ha olika åsikter om hur stor en eld ska vara för att kallas "large" (stor), men annars kan jag inte minnas några väsentliga felaktigheter i beskrivningen. Därmed är det för mig oklart vilken grunden är att kalla kursen bluff eller bedrägeri. (Innebörden av dessa ord är att någon ger en medvetet falsk information i avsikt att

Nils-Olof Jacobson

lura någon annan. Uttrycket "oavsiktligt bedrägeri" är närmast en själv motsägelse.)

ÖB:s påstående ovan säger också att "Tolly Burkan är ett bedrägeri". Ett sådant påstående måste rimligen betyda att Tolly Burkans alla handlingar, både offentliga och privata, är uttryck för bedrägeri. Det är ju en oerhörd grav anklagelse. Jag kan inte finna att ÖB redovisar någon grund för den. Anklagelsen är för övrigt omöjlig att bevisa, eftersom ingen kan känna en annan människas alla handlingar och bevekelsegrunder.

De olika skildringarna av Tolly Burkans kurs visar att eldvandringen kan väcka intensiva känslor, både hos dem som gick och dem som avstod. Det var väl också meningen med kursen. Den gav en möjlighet för den som ville att riva mentala stängsel och flytta sina gränser utåt. Men alla begränsas vi i första hand av våra författade åsikter.

Nils-Olof Jacobson

Jean Houston

söker gränserna för vår mänskliga förmåga

Vi människor har rika mentala gåvor som inte utnyttjas

Foto Per Sellmann

Vi är inte de människor vi kunde vara, anser den amerikanska psykologen Jean Houston. Vi utnyttjar endast en liten del av vår verkliga mentala kapacitet. Hon talar om *den möjliga människan* - som också är titeln på en av hennes böcker - och menar att vi alla kan väsentligt öka vår kapacitet och att det också är ganska lätt att göra detta. Man kan öva upp förmågan med hjälp av vissa metoder som hon beskriver i sina böcker - ännu ingen på svenska - och i seminarier - även i Sverige.

Jean Houston har ett hoppfullt budskap. I en tid av svåra kriser för mänskligheten kan vi väckas till ett mycket rikare, djupare och intelligentare liv. Mänskligheten har inom sig möjligheten att klara kriserna och gå en ljus framtid till mötes.

Brokig karriär

Jean Houston har en brokig karriär bakom sig. Hon har varit skådespelerska, deltagit i arkeologiska utgrävningar i Egypten och Grekland, varit lärare i religionshistoria och filosofi, varit LSD-forskare - hon har tillsammans med Robert Masters skrivit boken *The Varieties of Psychedelic Experience* och hon har varit beteendevetenskapare. Nu är hon lärare i *human potentials* - människans förmågor - med världen som sitt arbetsfält, hon är konsult åt regeringar, bland annat i tredje världen, stiftelser och organisationer, hon är författare, föredrags hållare och kursledare.

Hennes mest kända bok torde vara *Mind Games* från 1972, som hon skrivit tillsammans med Robert Masters och om är ett slags gör-det-självt-bok för att uppnå förändrade medvetandetilstånd utan hjälp av droger med syfte att, som författarna uttrycker det, *sätta den första människan på jorden*. Hundratals grupper i USA har gjort de övningar som där beskrivs.

1965 gifte sig Jean Houston med sin kollega Robert Masters. Samma år grundade de *Foundation for Mind Research* i New York, en stiftelse för medvetandeforskning. Där har man bland annat gjort experiment med hypnos, guidade fantasier och biofeedback.

Liksom många andra förkunnare inom New Age anser Jean Houston att jorden nu befinner sig i ett skede av övergång till något nytt och att det

är viktigt att människor väcks och bereds för att ta del i den förvandling som håller på att ske.

En "elit"

Vilka människor intresserar sig för Jean Houstons idéer och metoder?

Deltagarna i hennes seminarier är mellan något över 20 år och 75 år gamla. De är en "elit" med god utbildning och framgång i sina yrken. De lär sig av Jean Houston att själva skapa sig ett ännu bättre liv, att mer bry sig om andra och om samhället, och de bidrar även till företags och institutioners förändring till det bättre. De utvecklar inte ett beroende till en annan person så som sker hos anhängare av vissa österländska guruer, utan de lär sig leva med så stort utnyttjande av sin egen kapacitet som möjligt.

Hängiven

Jean Houston är hängiven sökandet efter den möjliga människan - och det möjliga samhället.

Människan är i utveckling, i förändring, konstaterar hon. Utvecklingen har gått från ett långvarigt primitivt stadium till den nuvarande moderna människan, som börjat förverkliga sina inneboende möjligheter och bland annat skapar en teknologi som gör livet lättare att leva. Vår tids människa präglas av förnuftstänkande. Detta tänkande har varit framgångsrikt, men det har också skapat ett samhälle med allvarliga brister: mekanistiska och materialistiska ideal och en oförmåga att acceptera annat än orsak-verkan-samband. Framstegsidealet har varit snävt utformat, och den skapande förmågan hos människor har inte uppmuntrats och utnyttjats. Detta har lett till en kultur i upplösning.

Människan kan bli något bättre än hon hittills visat, understryker Jean Houston. Hon kan skapa en bättre värld, som är säkrare och mer angenäm att leva i än den nuvarande.

När Jean Houston och Robert Masters bildade *Foundation for Mind Research* 1965, var det med syftet att finna så många metoder som möjligt för att utforska människans mentala kapacitet. Bland annat har de undersökt vilka ideal om den möjliga människan som funnits i andra kulturer

och andra tider och vilka (ofarliga) metoder som människor använt sig av för att höja sin förmåga.

Metoderna

Houston och Masters fann metoder för att vidga medvetandet, höja sensitiviteten, finna visioner och lösningar och företa inre resor. De förstod att människor kunnat göra resor till medvetandets gränser, överskrida gränserna och komma tillbaka med nyheter från det okända.

En av deras upptäckter är det mycket viktiga nära sambandet mellan kroppen och själen: Kroppen har nedsatts i den västerländska kulturen - mycket beroende på religionen - vilket verkat skadligt på den mentala förmågan. För att höja den mentala förmågan måste man höja den fysiologiska förmågan i det man ser kropp och själ som en sammanvävd enhet.

Människan bör alltså lära sig an-

Mina metoder utgår från att vi utvecklas mycket snabbare och effektivare om vi först erkänner och lovordar våra starka sidor i stället för att 'arbeta med problemen'."

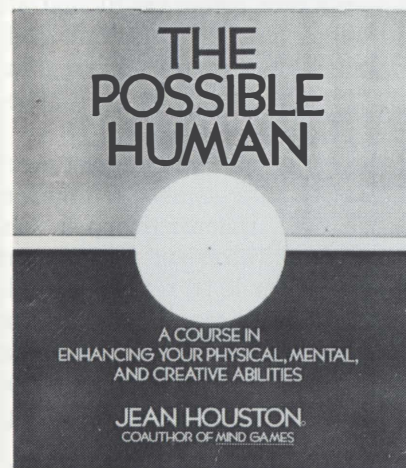
Jean Houston

vända kroppen så att hon höjer sin mentala kapacitet. Med hjälp av kroppens visdom kan nästan allting göras på ett lättare, mer effektivt och mer angenämt sätt. Och många av symptomen på nedsättning av den mentala förmågan med högre ålder går då tillbaka.

För att utnyttja kroppens visdom lär Jean Houston och Robert Masters ut flera olika metoder. En metod går ut på visualisering (bildtänkande) och fantasi. Tekniker av detta slag har i tusentals år framgångsrikt används för självhealing. Och många undersökningar har bekräftat att livliga fantasibilder, som både ses och känns, kan påverka hjärnvågorna, blodflödet, pulshastigheten, hudtemperaturen och immunförsvaret - ja, hela fysiologin.

En av metoderna innebär att man gör sig en tydlig, levande bild av sin kropp, så som man vill att den skall vara. Sedan kliver man in i idealbilden, är i den, rör sig i den, så att man vänjer sig vid att vara i sin idealkropp. Metoden är mycket användbar för människor som vill bota sig från någon åkomma och för idrottsmän som vill förbättra sina prestationer.

En annan av Jean Houstons metoder innebär att man föreställer sig en gestalt, *The One Who Knows Health*,

som vet allt om hälsa och allt om en själv. Man ställer frågor till denna gestalt och inväntar, avslappnad och passiv, de svar som kommer. Svaren kan komma i ord eller i bilder eller som känslor i muskler och andra kroppsdelar.

Jean Houston lär också ut metoder för att väcka upp sinnena, skärpa dem, bli medveten om sinnesupplevelsernas värld. Hon säger att hos alla människor hon mött som haft hög intelligens och kunnat använda den på ett kreativt sätt, finns en glädje vid sinnesupplevelser.

Metoden för att väcka sinnena till liv innebär att man föreställer sig - visualiserar - ett *sinnenas hus* med olika rum: ett *seendets rum*, ett *hörandets rum*, ett *luktandets rum*, ett *smakandets rum*, ett *kännandets rum* och dessutom ett *sjätte sinnets rum*.

Du ser ett hus, Sinnenas Hus. Det finns en gyllene nyckel i dörren. Du vrider om den och öppnar. Sedan du trätt in i huset märker du att i hallen finns städredskap, allt du behöver för att göra rent.

Du går in i seendets rum - i hjärnans syncentrum. Du går omkring i rummet, lägger märke till damm i alla hörn, smuts på fönsterrutorna, högar med skräp, utbrunna glödlampor...

Börja göra rent! Gå tillbaka till hallen och hämta alla städgrejor du behöver! Skura golvet, gör rent överallt! Putsa fönstren och öppna dem! Ta bort de dammiga gardinerna!

Sedan du rengjort seendets rum, gå omkring i det, börja dansa i det gnistrande ljuset! Se ut genom fönstret och skåda milsvitt omkring! Se en värld, strålande, skinande som efter ett regn, när solen kommer åter!

Med hjälp av den bildfantasin lär du dig att se. - Och du gör på liknande sätt med de andra rummen i sinnenas hus.

En annan av Jean Houstons metoder för att väcka sinnena går ut på att vara i kontakt med det man finner mest angenämt i livet. Övningen består i att göra upp en lista på allt man tycker mycket om, sedan välja ut en sak och uppleva den intensivt, visualisera, höra, smaka, lukta, låta upplevelsen fylla hela kroppen. När man sedan uträttar dagens göromål med denna känsla av fröjd i kroppen märker man en skillnad!

Jean Houston säger att sådana människor som är i kontakt med sin-

nena och deras behag, är glada, optimistiska och anmärkningsvärt framgångsrika i vad de gör.

Några av övningarna för att skapa den möjliga människan går ut på att väcka upp hjärnan, detta lilla organ som är så underbart rikt sammansatt, långt bortom vår föreställningsförmåga.

En övning innebär att "tala" till hjärnan, rekrytera den som en bundsförvant och utveckla en förmåga att vara medveten om olika mönster, olika möjligheter, vilket är en grundförutsättning för kreativt tänkande. Man föreställer sig olika bokstäver, siffror, scenerier osv i än den högra, än den vänstra hjärnhalvan. Detta medför att mer blod går till hjärnan, medförande livgivande syre, och tankeförmågan ökar.

Om dessa och många andra av Jean Houstons idéer och metoder kan man läsa i boken *The Possible Human*, utgiven av J.P. Tarcher, 9110 Sunset Blvd, Los Angeles, CA 90069, USA.

SM

På Café Vega

Café Vega, Vegagatan 15 i Stockholm, är ett känt New Age-ställe, som i augusti, 1983 övertogs av Pratima Bergman och Eva Cipri. De driver det som en vegetarisk servering med salladsbuffé, smörgåsar, soppa, dagens rätt, fruktpajer m.m. på matsedeln. Bananpaj är en av specialiteterna. Dessutom har kaféet kvällsaktiviteter i form av föredrag, seminarier och kurser. Ibland är det *öppet hus*, och då bestämmer gästerna själva kvällens innehåll med sång, musik, dans, sagor m.m.

Serveringen är öppen måndag-fredag 11.00-15.30. För kvällsaktiviteter är det öppet 18.30-22.30.

Café Vega vill låta olika grupper, organisationer och enskilda dela med sig av sina synsätt. Kvällsverksamheten är för många en inspiration till självutveckling och självinsikt. Man hyr också ut lokalen till studiecirklar, kurser och föreningsmöten vissa kvällar samt lördagar och söndagar och hjälper till med mat till veckoslutskurser, fester m.m.

Hösten 1983 kunde man på Café Vega inhämta kunskaper om shamanism (äventyr i extas och klarseende), vipassanameditation, hälsans viktigaste byggstenar, new games (nya lekar), den nya tidens astrologi och numerologi för att nämna några punkter på programmet. Sökaren besökte stället onsdagen den 14 september. "Lev livet lättare!" gällde det den dagen. Inträdet kostade 50 kronor. Barbara Austin, amerikansk terapeut, ledde ett seminarium. *Varför lida?* frågar Barbara. *Frigör dina inreboende resurser, upplev tillvaron med glädje och kärlek!*

Barbara arbetar med en intuitiv teknik. Hon bjuder fram personer ur auditoriet, en i taget, att sätta sig på en stol, varpå hon känner sig in i deras personlighet och ibland även "ser" bilder kring dem. Personen

nämner kort sitt problem, och Barbara talar sedan om hur hon anser att det skall lösas. Ibland säger personen sedan ingenting alls, bara nickar kanske, och endast Barbara pratar.

Barbara Austin är en medelålders, parant kvinna. Leende säger hon till oss att "dessa seminarier är nog de viktigaste som pågår i Stockholm just nu" - tillsammans med henne får nämligen människor lära sig att vakna upp och göra något av sitt liv. Själv verkar hon vara full av liv och entusiasm.

Var en levande människa!

Efter seminariet får vi tillfälle till en intervju.

- Jag vill att människor skall förstå skillnaden mellan att vara vid liv och att leva, säger Barbara. Jag vill att de skall förvandla sitt liv från att vara händelselöst till att fyllas av innehåll och glädje. Jag vill att människor skall vakna och se vad de kan göra av tillvaron. Jag vill att de skall tycka om sig själva också, ja även med sina sämre sidor.

-Jag ger inga råd, menar hon. Men folk lyssnar till vad jag har att säga och förstår sedan själva. Och då händer någonting med dem; ofta, ofta händer det att de förändrar sitt liv, gör det rikare.

Barbara är psykiker. Hon "ser" saker omkring människor, berättar hon, ser bilder. De informationer hon får genom bilderna använder hon i sin rådgivning.

Varifrån bilderna kommer vet hon inte. Hon kallar källan "universum". Alla har denna förmåga att "se", anser hon.

- Är det några problem med tolkningen av bilderna?

Nej. Ibland säger folk att vad de

får veta av mig inte har något som helst med deras liv att göra. De begriper det inte. Ändå är den information jag får så klar och stark att jag vet att det är rätt att ge den vidare. Och flera år senare kommer de kanske till mig och säger att de aldrig förstod vad jag sa, men nu gör de det och säger att de dragit nytta av det.

En av åhörarna, Christer, berättar att hans många samtal med Barbara haft stor betydelse för honom.

-Under mer än ett år har Barbara varit mycket generös med informationer, säger han. Många gånger har jag sagt till mig själv: Kan hon inte sluta? Jag måste få henne att upphöra med att säga allt detta! Men jag är artig, så det säger jag aldrig. Och så småningom har en hel del av det hon sagt visat sig vara sant. Fortfarande är det mycket som Barbara sagt som jag inte tror har någon relevans för mig. Men hon säger själv att jag skall ta upp det som jag har användning för, och låta resten vara.

- Vad gör man om man är en lättsärad person? undrar intervjuaren.

- Om du lätt blir olycklig på grund av andra människor, så blir du också lätt lycklig, svarar Barbara. Du är en känslig person. Acceptera det! Om ditt inre är känsligt som en fjärlisvinge, vilken rörs av minsta vindpust, så känns i dig det som sårar, men också den kärlek som du möter.

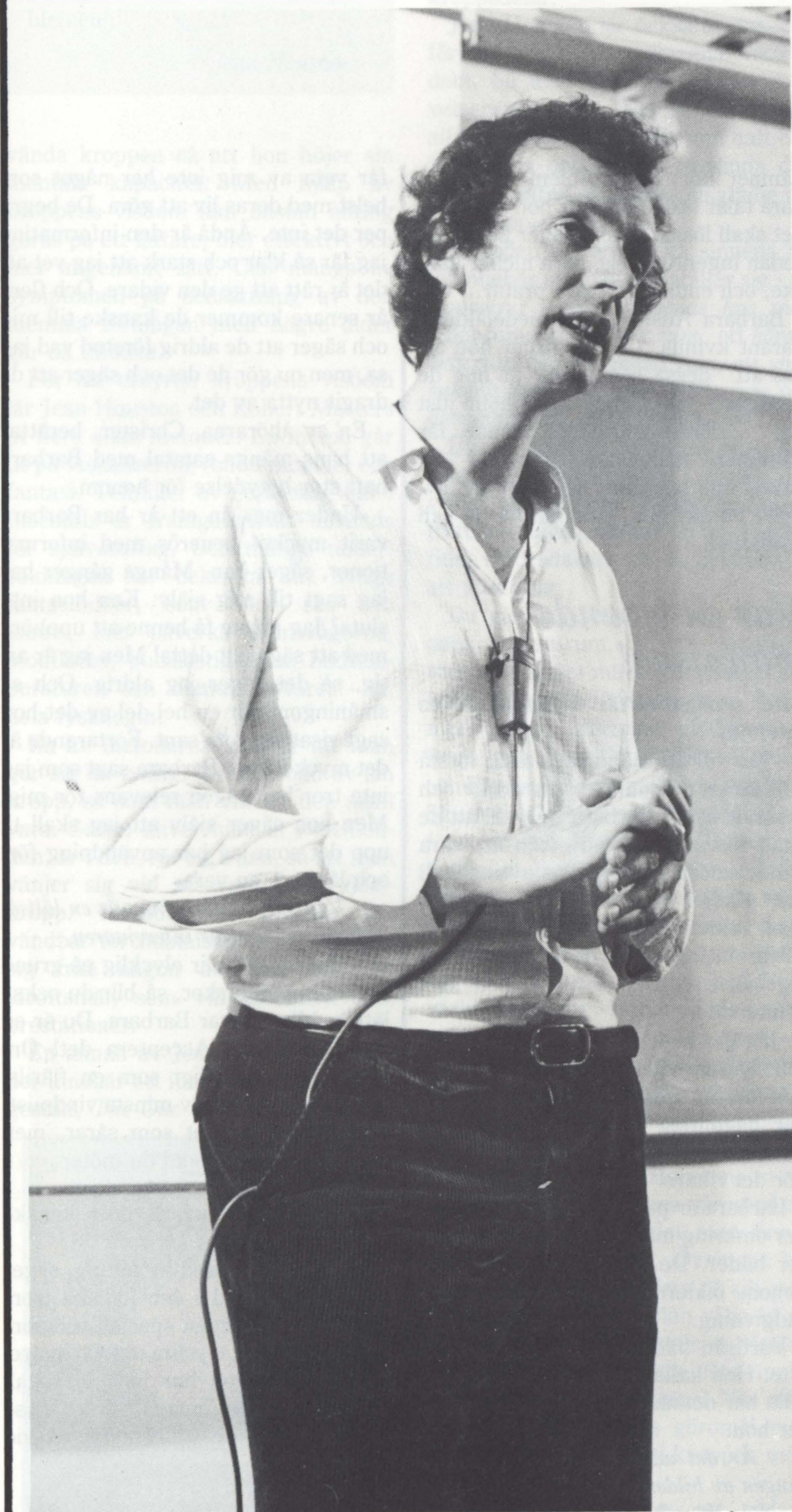
Är Barbara spritualist, eller kanske teosof?

-Jag är litet grand av allting, säger hon. Jag är född i den judiska tron, men följer nu ingen speciell religion. Jag tror inte att tryckta ord skall förskriva för någon hur hans liv skall vara. Det måste finnas liv och rörelse i en tro och inte stel bundenhet vid bokstäver.

SM

Rupert Sheldrake

ett kätterskt geni?

Rupert Sheldrake är växtfysiolog. I början av karriären anslöt han sig till den vanliga uppfattningen bland biologer att de olika livsföreteelserna kan förklaras mekanistiskt, med fysik och kemi: de levande organismerna är mycket komplexa maskiner. Detta är ett betraktelsesätt som tillfredsställer de flesta biologer, men det har alltid funnits några som betvivlat att det kan lösa alla problemen inom biologin - även om det varit mycket framgångsrikt - och Rupert Sheldrake har nu slutit sig till kritikerna. Han har blivit en kättare inom vetenskapssamfundet.

1981 utkom Sheldrakes bok *A New Science of Life* och väckte stort uppseende. Den ansedda vetenskapliga tidskriften *Nature* skrev i en ledare att fastän man inte bör bränna böcker, så var Sheldrakes bok "den bästa kandidaten för att brännas som har funnits på många år". Den borde "bestämt placeras bland de intellektuella villfarelsernas litteratur".

1983 kom *A New Science of Life* i en svensk översättning, gjord av Lars Adelskog, med titeln *Mot en ny livsvetenskap* på förlaget Akademilitteratur.

Sheldrake anser att vi faktiskt inte förstår hur de komplexa formerna i universum bildas. Det är möjligt, understryker han, att vissa livsföreteelser beror på faktorer som naturvetenskapen idag saknar kännedom om, att det faktiskt finns något mer bakom formernas uppkomst och bevarande än rent mekaniska skeenden.

För att försöka lösa de olösta problemen har Rupert Sheldrake lagt fram en hypotes, mycket spekulativ, det erkänner han, men möjlig att experimentellt pröva, om orsaken till formbildningen i naturen. Det är en hypotes om specifika formorsakande fält, som innebär att en hittills okänd orsaksfaktor växelverkar med fysikaliska och kemiska processer.

Idén om ett slags formbildningsfält är inte ny. Sheldrake har inte uppfunnit den, fast han uppfattar den på ett nytt sätt. Den har inte tidigare slagit

igenom, eftersom det aldrig kunnat ges några övertygande belegg för den. Men embryologin och utvecklingsbiologin har använt den i försöken att förklara hur bland annat embryon bildas och hur biologiska organismer kan återbilda skadade eller förlorade kroppsdelar.

Hur antas de formorsakande fälten uppkomma? Ja, de härrör ur tidigare existerande liknande fält, vilka förstärks eller modifieras av nyuppkomna strukturer. Redan existerande fält förblir närvarande för alla senare liknande system med en förstärkt verkan tvärs genom tiden och rummet. Kraften i fälten försvagas inte genom avstånd i tiden och rummet.

Nya strukturer kan tänkas uppkomma av en slump och medför då att nya formorsakande fält bildas. De nya fälten ger upphov till fler exemplar av den nya strukturen - eller fler beteenden av det nya slaget; ty dessa fält reglerar inte bara former utan även levande varelsers beteenden.

Varje formenhet har sitt eget karakteristiska fält. Ett sådant specifikt fält förstärks alltså genom formresonans av de nya strukturer som bildas i överensstämmelse med fältet. Former som funnits under mycket lång tid, exempelvis väteatomen, är så väl etablerade att de är oföränderliga. Men andra former kan förändras under inverkan från nya former som blir framgångsrika i naturen.

Det sker alltså - enligt Sheldrakes hypotes - en upprepning i naturen på grund av verkan från formorsakande fält. Molekylerna i ett ämne kristalliserar i ett karakteristiskt mönster på grund av att samma ämne kristalliserat så förut. En växt och ett djur får sin karakteristiska form på grund av att tidigare exemplar av arten antagit den formen. Och djur får en tendens att bete sig på samma sätt som djur av samma art gjort förut.

De formorsakande fälten bestämmer utformningen av både biologiska och icke-biologiska system, både komplexa och icke-komplexa strukturer, både yttre och inre strukturer. Fälten har ingen energi. De kan jämföras med gravitationsfält och elektromagnetiska fält däri att de inte kan iakttas med våra fem sinnen fast deras verkningar är synliga. Men medan ett elektromagnetiskt fält motsvarar den aktuella strukturen, så

A book for burning?

Books rightly command respect, even affection. They are the products of sustained creative work, and even if their authors' ambitions are not fully realized, find a niche somewhere as pebbles on the beach of scholarship and literature. And even bad books should not be burned; works such as *Mein Kampf* have become historical documents for those concerned with the pathology of politics. But what is to be made of Dr Rupert Sheldrake's book *A New Science of Life*, published in the summer (Blond and Briggs, London, 1981)? This infuriating tract has been widely hailed by the newspapers and popular science magazines as the "answer" to materialistic science, and is now well on the way to being a point of reference for the motley crew of creationists, anti-reductionists, neo-Lamarckians and the rest. The author, by training a biochemist and by demonstration a knowledgeable man, is, however, misguided. His book is the best candidate for burning there has been for many years.

Början av ledande artikel i tidskriften *Nature*, 24 september 1981.

tecknar det formorsakande fältet den slutliga strukturen redan innan denna har blivit till.

Men inte alla strukturer bstäms av fälten. Vissa mönster torde uppstå genom slumpprocesser. Och det formorsakande fältet för en art är inte bestämt en gång för alla, utan förändras allteftersom arten förändras.

Det naturliga urvalet i kampen för tillvaron har betydelse för artens utveckling. I naturen finns alltid fler individer med högt överlevnadsvärde än med lågt. Därför påverkar individerna med högt överlevnadsvärde de formorsakande fälten, och det blir som en följd allt fler sådana individer.

De formorsakande fälten verkar tillsammans med de kända orsaker som vetenskapen studerar.

Ärftligheten då? Ja, den beror enligt hypotesen både på genetisk nedärvning och på formresonans från liknande tidigare former.

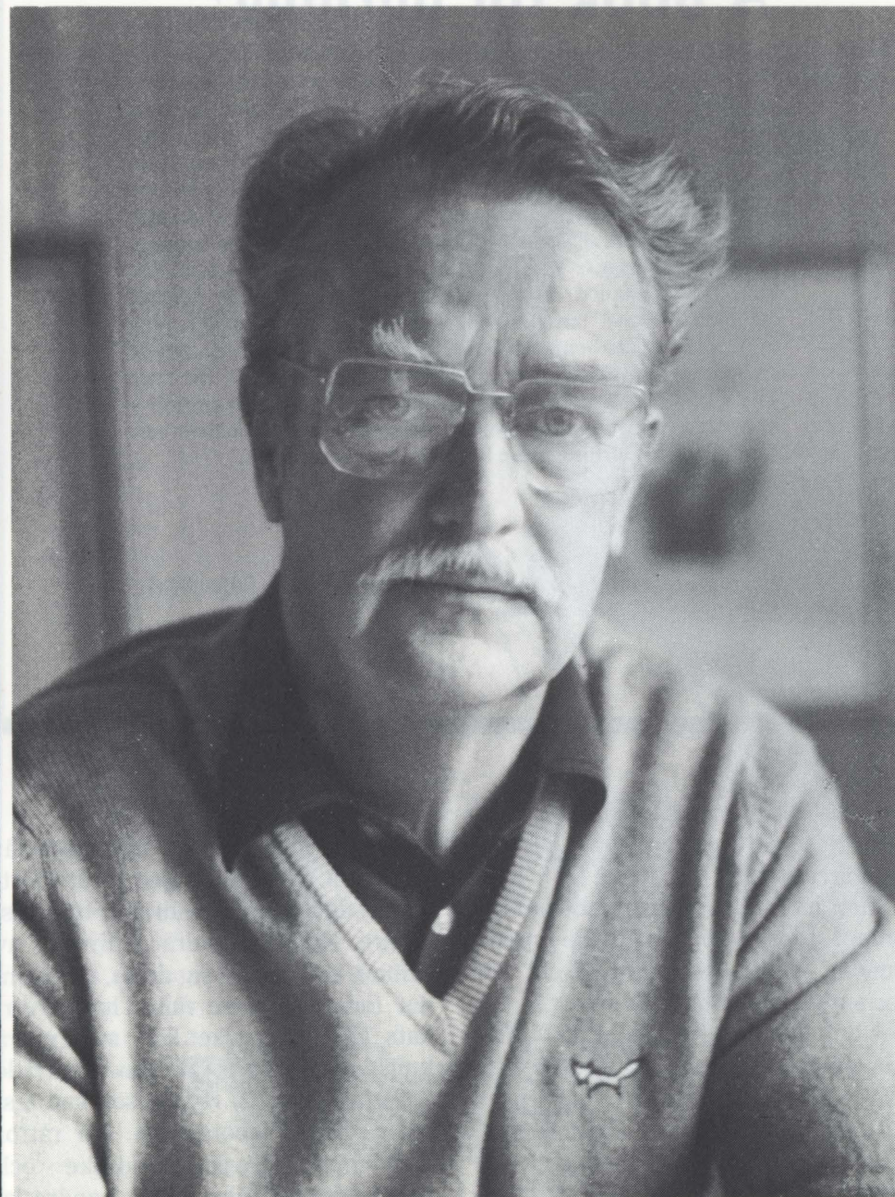
Finns det några belegg för att dessa formorsakande fält existerar? Ja, Sheldrake pekar på att kemister som syntetiskt framställer helt nya ämnen ofta finner att det är svårt att få dessa ämnen att kristallisera första gången. Men med tiden går kristalli-

seringen allt lättare.

Om ett djur eller en människa lär sig något nytt som ingen förut gjort, då blir det, enligt Sheldrakes hypotes, lättare för alla andra individer av samma art att lära sig detta, eftersom det formorsakande fältet har påverkats, låt vara mycket litet, av den nya kunskapen. (Tänk på den hundrade apan-fenomenet!) Hypotesen kan testas på djur i laboratoriet. Lär rättor något nytt - föreslår Sheldrake - och undersök om andra rättor i andra laboratorier därefter kan lära sig det nya lättare! Och det finns faktiskt redan gjorda experiment som tyder på att det är så. I en lång serie försök som påbörjades vid Harvard 1920, fann William McDougall att nya generationer rättor lärde sig snabbare än sina förfäder att ta sig ur en speciell konstruerad vattenlabyrint. Detta gällde även rättor vars förfäder varit långsamma att ta sig ur labyrinten. (McDougall tolkade resultatet som ett belegg för att förvärvade egenskaper går i arv.) Liknande experiment har gjorts av andra, och McDougalls resultat har bekräftats.

Humanetik i Sverige

Intervju med Anders Aspegren

- Kännetecknande för humanetikerna är, säger Anders Aspegren, att de erkänner att vårt vetande tar slut vid en viss punkt. De kristna däremot påstår sig ha vetande om saker som ligger bortom erfarenhetens möjligheter.

- Ingen skall kunna inbilla mig att en klok karl som tar sin studentexamen och sen läser vid universitetet i 5-6 år, verkligen tror på Jesu uppståndelse! Ingen skall få mig att tro att vår ärkebiskop till exempel tror att Jesus var död, åter blev levande och därefter flög till himlen! Nej, ärkebiskopen är klokare än så. Men han måste försvara uppståndelsen, eftersom det

står i Svenska kyrkans bekännelse att Jesus stod upp från de döda. Och bekännelsen ligger ju till grund för kyrkans förkunnelse.

Den som säger detta är Anders Aspegren, ordförande i Human-Etiska Förbundet i Sverige, som är en organisation för icke-troende, bildad 1979.

Och han tillägger:

- I och med att Jesu uppståndelse faller, så faller ju hela kristendomen!

Aspegren är före detta konsthandlare, specialist på spansk konst. Han har nu trappat ner den verksamheten och ägnar mycket tid åt förbundet, med stor entusiasm. Tidskriften HEF-Eko, som kommer 10 gånger om året, redigerar han, och han skriver också ut all texten i original på maskin för tryckning i offset.

Han skriver själv många artiklar i tidskriften. Tönen mot de troende, framför allt de yrkeskristna, är hård och nedsättande, förståelsen för dem ringa. Själv tycker han att "vi är ganska stökiga" och att det beror på att förbundet är ungt och vill väsnas och bråka för att bli uppmärksammat. Man gör också polisanmälningar för att tillvarata icke-troendes intressen.

Men privat är Aspegren sympatisk. Vid första besöket hos honom tycker man sig genast sitta och prata med en gammal bekant. Han sympatiserar med freds rörelsen och miljö rörelsen, visar det sig.

- Arbetet för fred är det absolut viktigaste, säger han, till och med viktigare än arbetet för Human-Etiska Förbundet. Men även HEF arbetar för freden, framför allt genom att upplysa människor om vad religionerna ställt till med i världen.

- Jag tycker det är viktigt för fredsarbetet att religionerna blir avslöjade, att deras sanna ansikte visas. Framför allt kristendomen är ju i grund och botten en krigisk religion. I Bibeln finns inga klara och tydliga uttalanden mot krig. Tvärtom beskrivs där, i Gamla testamentet, många krig, och det uppmanas till krig. Även Jesus uppmanade till våldshandlingar: Den som inte har ett svärd, han skall sälja sin mantel och köpa sig ett svärd (Luk. 22:36).

Anders Aspegrens personliga åsikt är att Sverige bör nedrusta, ensidigt. Han menar att det vore bättre om vi blev en ockuperad nation, än en förintad.

- De som säger att vi hellre bör försvara oss och dö än underkasta oss en främmande makt, har nog inte tänkt sig in i saken. För livet är ändå väldigt kärt för oss människor. Jag menar: Hellre ockuperad än utplånad. Hellre röd än död, om vi måste göra det valet. En ockupation kan man alltid hoppas att komma ur, men en förintelse, exempelvis i ett kärnvapen-

krig, kommer man ju aldrig ur.

Anders känner också starkt för miljö rörelsen.

- Jag har en tro när det gäller miljöfrågor, odling och mat, säger han, och den är: Gå tillbaka till naturen! Ställ frågan: Vad säger naturen om konstgödsel? Vad säger naturen om biocider? Är det, så att säga, naturligt för naturen att använda biocider? Är det naturligt att vi dricker kaffe tre gånger om dagen - och att vi röker och super? Ställer vi frågorna så, då har vi svaret med detsamma!

Anders odlar sina grönsaker själv - utan konstgödsel - på ett minijordbruk i Roslagen. I 12 år var han och familjen förresten vegetarianer och råkostare. Det var när barnen var små; de smakade aldrig kött förrän de började skolan.

- Vi övergav vegetarismen av sociala skäl. Vi tyckte det var viktigare med barnens sociala anpassning. Nu äter vi som Svensson, men försöker så långt det är möjligt hålla oss till ren mat.

Jag frågar Anders Aspegren vilka högsta värden han erkänner. Han nämner FN-deklarationen om de mänskliga rättigheterna - som han dock anser ännu inte är fullständig - och tycker att den kan ligga till grund för vårt handlande.

- Den gyllene regeln, som finns i Bibeln men också var känd långt före Jesu tid, att du skall vara mot dina medmänniskor som du vill att de skall vara mot dig, är okay, säger Anders.

Vad verkar Human-Etiska Förbundet för?

- Först och främst för att föra fram en bättre etik än den religiösa, och framför allt en annan motivering för den. Enligt kristen tro skall man göra goda gärningar för att Gud vill det och för att komma till himlen och undgå helvetet. Men vi menar att man skall göra det rätta, det goda, vara positiv till våra medmänniskor för deras skull, och för det rättas skull, inte för att dra fördel av det själva.

Anders Aspegren medger att humanetiken liknar den kristna etiken. Men motiveringen är alltså annorlunda.

Human-Etiska Förbundet arbetar också praktiskt.

- Vi vill avslöja kyrkans bluff, och vi vill försvara de icke-troendes rättigheter.

Kyrkans bluff?

- Ja, de kristna påstår en massa sa-

ker, som det inte finns minsta bevis för. De påstår till exempel att Jesus lever, att han finns här omkring oss. De säger att de "vet". Men ingenting av det som de kristna säger om Gud och Jesus finns det minsta anledning att tro på - och många kristna förstår säkert i grund och botten detta också.

Men är då inte en religion bra att ha?

Nej, det tror inte Anders Aspegren. Människorna vore nog mycket lyckligare om vi inte hade religion, utan i stället en filosofisk grund att stå på, menar han.

- Religion kan vara skadligt, speciellt för barn. Religionen indoktrinerar barnen, leder dem i en bestämd riktning. Den låter dem inte utvecklas fritt. Men barn kan också verkligen fara illa av religion, inte sova ordentligt om nätterna, få mar- drömmar, om de lever sig in i någon fanatisk variant av religionen.

- Men kristen tro kan vara skadlig även för vuxna, när den blir fanatisk, vilket inte sällan händer, exempelvis i Småland, i schartauanska och laestadianska områden. För normalkristna gör den väl inte någon påtaglig skada, fast inte tror jag den är bra heller.

Någon stor succé har Human-Etiska Förbundet hittills inte blivit. Medlemsantalet är under 1000, men på väg upp till och över tusenstreck. I Norge går det bättre. Där har humanetikerna hållit på i 25 år och är nu cirka 20.000 i sin organisation. Den drivande kraften är Levi Fragell, före detta pingstpastor.

Jag undrar om inte den humane- tiska verksamheten i mycket innebär att slå in öppna dörrar. Är det inte en human etik som präglar Sverige?

Den tanken opponerar sig Anders Aspegren energiskt mot. Han menar att kristendomen är en maktfaktor i dagens samhälle. Det finns flera fall där icke-troende blivit illa behandlade på grund av sin uppfattning. En lärarinna i Småland exempelvis har blivit avskedad från sitt arbete för att hon inte kunnat ställa upp på de kristna rikt- nerna i skolan.

- Och det finns en väldigt mängd kristen litteratur. Den ges ut av kristna förlag, men även av andra. Ateistisk litteratur däremot är det ont om. Jag har översatt ett par böcker från norska av Andreas Edwien, och jag har gått runt på bokförlagen i Stockholm med dem, men inget förlag vill ge ut böckerna. Vår enda ut-

väg tycks vara att, så småningom, starta ett eget förlag för att få ut vår litteratur. Det finns mycket, särskilt på engelska och tyska, som bör översättas till svenska.

Är Anders Aspegren säker på att det inte finns en Gud?

- Ja, jag är alldeles säker på att inte det finns som vi menar med Gud, en personlig, målmedvetet arbetande makt i universum, svarar han.

Är universum då slumpens verk?

- Slumpen är fel ord. Jag tror att naturlagarna bestämmer.

Den ytterst komplicerade männis- kohjärnan?

- Den är mutationernas verk, ut- vecklingens verk. Det rör sig om en anpassning till miljön, till behoven.

Hur har liv uppkommit?

- Liv tror jag är något som alltid uppkommer när de rätta förutsätt- ningarna finns. Jag är övertygad om att det finns liv på säkert miljoner pla- neter i universum.

Gud existerar alltså inte enligt An- ders Aspegren. Men det finns inte heller, menar han, något behov av att tro på honom: människor har egentli- gen inga religiösa behov!

- Jag tror det finns ett behov av att forska, av att utreda saker, av att komma underfund med människans ställning i livet, i universum. Vi vill avslöja hemligheter, få klarhet. Men jag vägrar tro att detta skulle vara reli- giösa behov. De allra flesta är ju också likgiltiga för religion, men många är med i religiösa samman- hang därför att deras föräldrar var med: far och mor var pingstvännar, alltså är jag också pingstvän. Få har gått till grunden med dessa saker.

Kan det inte finnas behov av en reli- giös tro inför döden?

Nej, Anders Aspegren tror inte det. Och själv har han ingen döds- fruktan.

- Däremot, säger han, tycker jag det är alldeles förbannat snopet att människolivet skall vara så kort, att man snart inte får vara med längre. När man nu kommit upp i 60-årsäl- dern, då är det dags att börja tänka på finalen! Jag skulle vilja leva mycket längre. Det är först på senare år jag kommit underfund med att det finns så oerhört mycket som behöver gö- ras. Det är en av mina sorger att jag aldrig kommer att hinna med allt vad jag skulle vilja göra i den humane- tiska andan.

Försvar för den vetenskapliga kunskapsvägen

Intervju med Sven Ove Hansson

Ny förening vill främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Den vänder sig mot bl a parapsykologi, ufologi och astrologi.

Den 4 december 1982 bildades Föreningen Vetenskap och Folkbildning. Den vill försvara den vetenskapliga kunskapsvägen gentemot pseudovetenskapliga strömningar. Så här formulerar den sin målsättning:

"Föreningen Vetenskap och Folkbildning har till uppgift att främja folkbildning om vetenskapens metoder och resultat. Särskilt tar föreningen som sin uppgift att i en fri opinionsbildning bekämpa de felaktiga föreställningar som förekommer i frågor som kan avgöras vetenskapligt. En viktig del av den vetenskapliga folkbildningen är att klargöra vilka frågor som kan respektive inte kan avgöras med vetenskapliga medel."

Hansson initiativtagare

Initiativet till bildandet av föreningen har tagits av Sven Ove Hansson, en 31-årig fil.kand. och f.d. medicinstuderande som nu arbetar med miljöfrågor som utredningssekreterare i jordbruksdepartementet. Han är också föreningens ordförande. Under min intervju med honom är han lågmäld och oaggressiv, men hans uppfattningar är i mycket motsatta min ägna.

Han tycker det är bra att man kan träffas och ha en dialog. För något som gör honom illa berörd, säger han, är tvärsäkerhet som förhindrar att

man lyssnar.

Sven Ove tror att en sådan förening som Vetenskap och Folkbildning hade blivit till även utan hans medverkan - det låg i tiden. Ett 80-tal medlemmar finns, bland dem skolministern Bengt Göransson. Det är inget huvudmål för föreningen att bli stor, men man hoppas kunna påverka människor, t ex inom studieförbunden, att ta del i försvaret av den vetenskapliga kunskapsvägen och även förmå forskare att engagera sig.

Vad har fått Sven Ove Hansson att ägna sig åt detta? Ja, han har sett, säger han, en växande och farlig klyfta mellan vetenskapen och de många människorna, mellan vad vetenskaparna vet och kan och allmänhetens kännedom om det.

Allmänheten är väldigt okunnig om vad vetenskapen sysslar med, vilka metoder den använder, vilka resultat den kommit fram till och vad som fordras för att man skall kunna säga att något är bevisat eller att en teori är så väl belagd att man kan utgå från den. Därför vänder sig många till astrologi, biorytmteori, spåkgubbar och -gummor och tror på von Däniken, Geller, parapsykologiska fenomen osv. De flesta i den vetenskapliga världen nöjer sig med att skaka på huvudet i stället för att förklara vilka ståndpunkter de har på vetenskaplig grund.

Min (SM) uppfattning är att vetenskapen ignorerat exempelvis flygande tefat och astrologi och att de

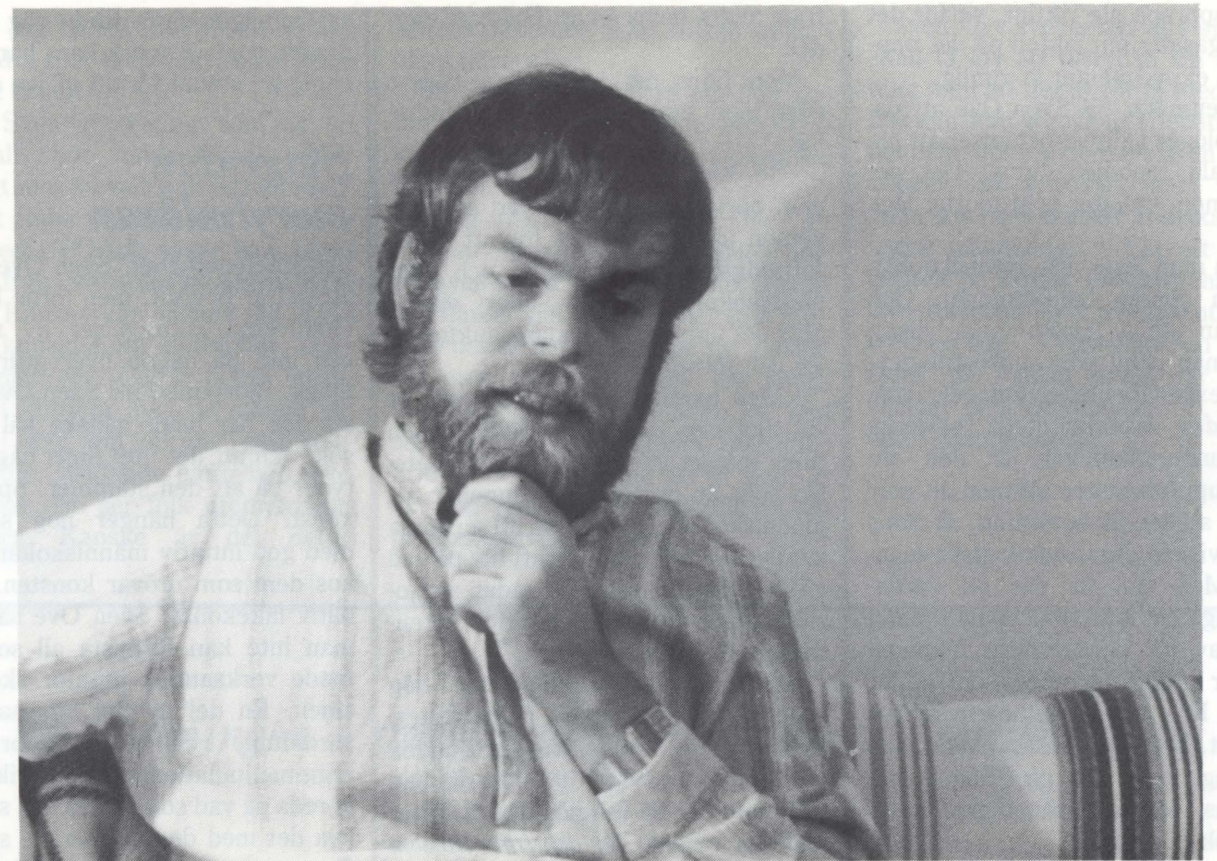
företeelserna borde studeras med vetenskapliga metoder långt mer än vad som hittills skett. Och på den punkten överensstämmer min och Sven Oves uppfattning.

- Men, säger han, jag förstår att t ex psykologer frågar sig varför de skall undersöka astrologin - det är ju så uppenbart att den inte stämmer, tycker de. I sak håller jag med om att det är mycket osannolikt att man skulle hitta något sanningskorn i astrologin. Men på grund av den roll som astrologin spelar i många människors liv borde den undersökas grundligt så att vetenskapen kan ge klara och övertygande svar. Samma gäller von Däniken, Uri Geller, spådomskonst osv. Det räcker inte med att vetenskapsmännen skakar på huvudet, utan de måste undersöka dessa påståenden och sedan lägga fram resultaten. Att utrymmet för ovederhäftiga påståenden är så stort beror till stor del på att forskare inte känner sitt ansvar att undersöka och förklara för allmänheten.

Jag frågar Sven Ove om han har en fullständig tilltro till att resultaten av sådana undersökningar skulle bli negativa.

- Jag tycker, svarar han, att bevisbördan ligger hos dem som för fram en ny uppfattning som strider mot mycket vi redan vet.

Okay, det är så. Men kritiken av det nya kan väl ändå inte helt befrias från kravet på bevisning, för då skulle den negativa ståndpunktens seger bli

alldeles för lättköpt.

Sven Ove håller med men säger ändå att när det gäller t ex astrologin och biorytmteori, så finns det ingenting där som stämmer med den vetenskapliga kunskapsmassan, och därför är det naturligt att lägga bevisbördan hos dem som gör positiva påståenden om astrologi och biorytmteori.

- I avsaknad av hållfasta bevis för sådant som flygande tefat, paranormala fenomen, astrologi och biorytmteori tycker jag att man bör inta en mycket skeptisk attityd. Men på grund av det stora intresset hos allmänheten för dessa saker är det angeläget att vetenskapen gör undersökningar av hög kvalitet trots att det inte finns någon anledning tro att sådana undersökningar skulle kunna påvisa t ex samband mellan planeternas lägen i födelseögonblicket och människors personlighet.

Jag frågar Sven Ove Hansson vad han anser om Sällskapet för Parapsykologisk Forskning och Föreningen för Psykiofysik.

- SPF vet jag för litet om, svarar

han. Av psykiofysikerna har jag fått intrycket att de inte har samma beviskrav som inom vetenskapen, utan accepterar paranormala fenomen mycket lättvindigt. Med den inställningen känner jag ingen samhörighet.

- Parapsykologin är ett mycket svårt experimentalpsykologiskt område, där det finns många fallgropar, och det krävs stor vaksamhet och kunnskap. Det är svårt att göra ett experiment så att man med gott samvete kan säga att det är så väl kontrollerat att omedveten perception med normala sinnen, fusk, egna fördomar osv helt utesluts.

Jag har fått uppfattningen att Föreningen Vetenskap och Folkbildning dömer ut parapsykologin som en pseudovetenskap. Men Sven Ove förnekar att det är så. Han säger att det finns många forskare som kallar sig parapsykologer och som ställer samma krav på bevisning som i annan experimentell psykologi. Dessa, t ex Martin Johnson, sysslar inte med pseudovetenskap.

- Men det finns inom parapsykologin en hel del personer som inte har hållit måttet, som har blivit entusiastiska och påstår att de konstaterat fenomen även när de inte haft bevis som kunnat godtas av vetenskapen.

Fastän han accepterar viss forskning inom parapsykologin säger Sven Ove att han inte kunnat komma fram till annat än att det inte finns bevis för existensen av paranormala fenomen, dvs för telepati, klärvoajans, förutseende och psykikinesi. Han menar att för att ett fenomen skall kunna anses bevisat så skall det kunna produceras inte bara i ett laboratorium vid ett tillfälle, utan även i andra laboratorier, där man upprepar samma undersökning. Om man har det kravet, säger han, så måste man konstatera att det inte finns hållbara bevis för existensen av paranormala fenomen.

Det är alltså det gamla, men alltså aktuella kravet på upprepbarhet som Sven Ove Hansson för fram. Parapsykologerna försöker nå upprepbara resultat, men fenomenen tycks vara svårfångade och flytande och

aldrig upprepa sig riktigt, varför det har ifrågasatts om jakten på det upprebara experimentet är rimlig.

Jag gemälar till Sven Ove att parapsykologer i allmänhet anser att paranormala fenomen finns. Det vet man genom enkäter som gjorts. Han svarar:

- Men man löser inte vetenskapliga problem genom omröstningar. Och man kan ställa frågan inom vilken grupp man skall göra omröstningen. Bland experimentalpsykologer, som gör *andra* experimentella psykologiska undersökningar, är den allmänna uppfattningen att med de krav som de ställer på bevisning, så finns inga bevisade parapsykologiska fenomen. Men sen är det en värderingsfråga om man skall ställa samma beviskrav för paranormala fenomen som för andra fenomen som gäller psyket. För mig är det naturligt att göra det. Men paranormala fenomen är ju ingenting som på förhand kan uteslutas, utan påståendena måste undersökas.

Jag invänder att flera som jämfört parapsykologiska undersökningar med vanliga psykologiska undersökningar säger att de förstnämnda håller en hög klass. Psykologen professor Ray Hyman - en känd kritiker av parapsykologin - blev imponerad och överraskad av den höga kvaliteten på parapsykologin, när han äntligen började läsa rapporter. (Se Sökaren 5, 1981!)

Sven Ove håller med om att man kan hitta mycket som är kompetent gjort inom parapsykologin, men han anser att ändå ingen parapsykolog kan säga att han bevisat något paranormalt fenomen.

- Kvaliteten på den parapsykologiska forskningen har ökat. Men samtidigt har de negativa resultaten blivit fler!

Mot dogmatism

Något som man inom Föreningen Vetenskap och Folkbildning reagerar starkt emot är dogmatiska pseudovetenskapliga riktningar och dogmatisk tro på pseudovetenskapliga auktoriteter. Ett exempel är scientologin och dess tro på Ron Hubbard.

- Scientologerna hävdar en massa som de gör gällande är fullständigt bevisat och skall ersätta traditionell vetenskap, fast de inte kan lägga

fram andra bevis än att Hubbard sagt det.

Men finns det inte auktoritetstro även inom etablerade vetenskapsgränar?

- Jo. Och det brukar gå illa, när man börjar lita blint på vad en enda person skrivit i stället för att förutsättningslöst ställa frågor och göra undersökningar. Förr eller senare görs det uppror mot sådana auktoriteter och förnuftet segrar.

- Men inom riktningar som vänder sig mot den etablerade vetenskapen finns många exempel på auktoritetstro som är oroande och innebär att människor inte fostras till att använda sitt eget förnuft utan till att lita på vad vissa andra har sagt. En sådan auktoritetstro är oförenlig med den vetenskapliga kunskapsvägen.

Jag framhåller att religiositet i hög grad innebär att tro på auktoriteter, såsom Jesus, Paulus, Bibeln, Buddha osv. Sven Ove svarar att även om han själv inte har en religiös tro, så hyser han stor respekt för *den sorts tro som grundar sig på inre upplevelse och egen övertygelse* och inte på att man fått något predikat för sig av andra.

Föreningen Vetenskap och Folkbildning är religiöst neutral, men exempelvis "guruismen" gillar man inte något vidare.

Kan det inte finnas djup övertygelse hos dem som följer en guru?

- Jovisst. Och man skall aldrig klandra dem som söker sig till en andlig riktning på grund av sina andliga behov. Men det finns en hel del geschäft inom det här området, utnyttjande av människor, som är mycket osmakligt. Mycket kan man respektera inom nyandligheten, men där finns också fanatism, då människor slutar tro på sitt eget förnuft och underställer sig auktoriteter.

- Jag har ingen respekt för guruer som framställer sig själva som någon sorts gudar och säger sig ha den enda sanningen. Jag tror inte att de ser andra människor som sina jämlingar, som lika mycket värda som de själva.

- I den vetenskapliga världen är ett experiment som görs av en ung doktorand lika mycket värt som ett som görs av en professor. Det avgörande är kvaliteten på experimentet. Men inom guruismen finns mycket av detta att man skall acceptera vad en viss person säger just för att det är han som säger det. Denna person an-

ses ha någon sorts direkt väg till sanningen som vi andra bara har att acceptera i stället för att själva söka.

Slagrutan, biorytmläran . . .

Slagrudefenomenet? Sven Ove menar att det är bevisat, men torde bero på omedvetna iakttagelser av naturen och inte på någon övernaturlig förmåga. Biorytmläran? Sven Ove anser att den har blivit ganska väl undersökt och att det inte finns något som tyder på att den stämmer. Spådomskonst? Detta hänger nog samman med god intuitiv människokänedom hos dem som utövar konsten. Alternativ läkekonst? Sven Ove säger att man inte kan förkasta all sorts botande verksamhet utanför skolmedicinen. En del av det alternativa är värdefullt, t ex vissa kiropraktiska ryggmanipulationer. Det är viktigt att ta reda på vad som är bra och så införliva det med den etablerade sjukvården.

- Men det finns bland utövarna av alternativ läkekonst många som använder behandlingsmetoder som de själva *tror* på men som inte är tillräckligt undersökta och inte vetenskapligt bekräftade. Dessutom finns mycket geschäft inom det området - ibland tragiska händelser, där man lurar av patienter deras sista slantar på en verkningslös behandling.

Är skolmedicinens behandlingar alltid vetenskapligt bekräftade?

- Nej, skolmedicinen grundar sig på vetenskap *och beprövad erfarenhet*. En del av den beprövade erfarenheten kan visa sig vara felaktig. Ett exempel på detta är åderlåtningen, som användes mycket förr i tiden men som sedan kunde visas vara verkningslös.

Flygande tefat?

- De identifierade föremålen, IFO, har förklarats på olika sätt: stjärnor, flygplan, ballonger osv. De oidentifierade föremålen, UFO, är just oidentifierade. Man vet alltså inte något om vad de är. Därför kan man inte säga att det rör sig om farkoster från världsrymden.

- Det är troligt att det finns civilisationer på andra håll i universum, och man kan inte utesluta att de besöker oss. Men, återigen, bevisbördan ligger hos dem som påstår det nya, i detta fall att vi har besök av utomjor-

dingar. Jag tycker inte att de lyckats bevisa det eller få det att framstå som särskilt troligt.

Men Sven Ove tycker, som jag, att UFO-fall bör undersökas vetenskapligt mer än vad som hittills skett.

- Det finns mycket som är intressant med UFO-fall, säger han, bland annat från vittnespsykologisk synpunkt. Kanske kan sådana fall också ge oss kunskap om klotblixtar, koronafenomen osv. Det är också intressant att jämföra med de många järtecken i skyn som folk såg i gångna tider - kors, stridande härar och mycket annat. Nu ser folk utomjordiska farkoster. Kanske är det delvis

samma fenomen som tolkas olika i olika tidsepoker.

Blir nu världen bättre om folk slutar tro på flygande tefat, spådomskonst, astrologi och parapsykologiska fenomen?

- Jag tror, svarar Sven Ove, att världen blir bättre om människor litar så mycket som möjligt till sitt förnuft och tänker själva så mycket som möjligt - och är beredda att ge sig in i dialog med människor som har andra uppfattningar och är villiga att lära sig något av dem. Om man resonerar kritiskt och är beredd att ta skäl, är det nog svårt att upprätthålla en tro på exempelvis astrologi.

SM

Ur Föreningen Vetenskap och Folkbildnings medlemsblad:

Sai Baba

Den indiske självutnämnde guden Sai Baba har fått en del anhängare även i Sverige. Från Sathya Sai Center i Motala ordnas gruppresor till hans ashram i södra Indien. I Sökaren (nr 2, 1983) gav Annastina Vrethammar en troendes version om Sai Baba:

"Det första mötet med Sai Baba blev för mig ett inre jordskred. En enda blick från Honom förändrade hela mitt liv, mitt sätt att tänka, reagera, se på mig själv och andra. För mig är han Gud eller som han själv sagt: 'Jag är den kosmiske Jesus' . . . Jesus levde för 2000 år sedan - idag lever Baba mitt ibland oss. Vi är sannerligen privilegierade."

Till Sai Babas främsta övertygelsesmedel hör hans förmåga att ur ingenting "skapa" klockor (främst av märket Seiko), förvandla vatten till bensin och skaka fram helig aska (vibhuti) ur intet. I Sökaren nr 10, 1982, berättar två parapsykologer, Karlis Osis och Erlendur Haraldsson, om sina erfarenheter med Baba. De berättar om några nummer (förlåt, underverk) som Baba utförde. Bl a trollade (förlåt, skapade) han fram en guldring ur handflatan och fick långt senare en emaljbild att försvinna från ringen.

Osis och Haraldsson berättar vida-

re: "Senare diskuterade vi det inträffade med en yrkesillusionist, Doug Henning, som inte ansåg att det kunde ha skett med hjälp av de konster han behärskade. Vi kunde undersöka två klädesplagg som Baba haft på sig. De var inte försedda med några fickor, snören eller annat som kunnat hjälpa en illusionist."

Vad hade de väntat sig? Snören och extrafickor enligt anvisningarna i "Enkelt trolleri för nybörjare"? En skicklig illusionist behöver inget av detta för att trolla fram Seikoklockor, aska eller guldringar. De enda hjälpmedel han behöver utöver sin fingerfärdighet är Seikoklockor, aska och guldringar.

Doug Henning, som Osis och Haraldsson hänvisar till, är visserligen yrkesillusionist men känd bland kollegerna för att vara en ovanligt lättlurad sådan. Han har t ex fallit för idéerna inom TM om att man med meditationsteknik kan lära sig att sväva i luften i strid med tyngdkraften (levitera). I tidskriften New Realities påstår han att han själv lyckats stiga upp en knapp meter i luften, men sedan föll. Lyckas han upprepa det i ett välkontrollerat försök lovar jag att tro på hans försäkran att Sai Babas Seikoklockor tillkommer på övernaturlig väg!

Mera typisk för sin yrkeskår är

Sven Ove tycker att alla självklart skall få lov att uttrycka sin uppfattning men att det är för få med en kritisk syn som ger sig ut i debatt. I bokhandeln finns exempelvis en mängd böcker om astrologi, men inte en enda bok som kritiskt granskar astrologins påståenden. - För att minska bristen på kritisk litteratur har Sven Ove Hansson själv nyligen utkommit med en bok "Vetenskap och ovetenskap" på Tidens förlag, där han utvecklar sina synpunkter. Vi tar upp den i nästa nummer.

trollkarlen Ulf Mörling (El Globo), som Lars Westman intervjuade i Vi nr 10, 1983.

"Ulf har sett hur Sai Baba trollat i sitt tempel: plockat fram klockor ur luften, förvandlat småsten till diamanter, och så vidare.

- Det är standardnummer i branschen, fast bra utfört. Det tokiga är att en massa människor tror att Sai Baba är en gud. Där går gränsen, säger Ulf."

Sven Ove Hansson

Lätthurat laboratorium

James Randi, *The Project Alpha Experiment: Part 1*, Skeptical Inquirer vol VII, no 4, s 24-33.

År 1979 donerades \$500.000 till ett parapsykologiskt laboratorium i St. Louis, Missouri. Den nyutnämnde föreståndaren sökte barn med förmåga att böja skedar på paranormalt sätt.

Två duktiga unga illusionister, 18 och 17 år gamla, anmälde sig på James Randis uppdrag. Deras förhållningsorder var att, om de blev tillfrågade om de använde trick skulle de svara "Ja, och vi skickades hit av James Randi". Men någon sådan fråga

fick de inte. I stället blev de laboratoriets stjärnor.

Samtidigt som Randi lärde de båda pojkarna olika trick, skrev han brev till laboratoriet och varnade för just denna sorts trick. Men inte ens detta hjälpte, ingen på laboratoriet tvivlade på att det var det äkta fenomenet de såg.

I juli 1981 nådde ett rykte fram till laboratoriet om att ett projekt av det här slaget pågick. Men inte heller detta ledde till att de båda pojkarna avslöjades. Man var helt övertygad om att de var äkta "psychics".

Så långt fram i tiden sträcker sig Randis första delrapport. Hur projektet avslutades redovisar han i nästa nummer av SI.

David Slavsky, *Battling Back on the Airways*, *Skeptical Inquirer*, vol VII, no 4, s 49-53. Mycket sunda reflektioner om hur man bör lägga upp sin argumentation då man polemiserar mot pseudovetenskap. "Börja med argumentet, och avsluta med slutsatsen" är hans främsta råd. Börjar man med att säga "Jag tror inte på UFO" slutar många genast att lyssna. I stället brukar han säga ungefär så här:

"Jag skulle verkligen gilla om UFOs fanns... Som astronom tycker jag att en upptäckt av UFOs skulle vara underbart spännande, och det finns några frågor jag skulle vilja ställa till utomjordingarna. Men som vetenskapsman måste jag ha någon sorts fysiskt bevis innan jag kan tro att vi fått besök från yttre rymden... Om någon har bevis, skulle jag mer än gärna vilja se det, men ännu har ingen lyckats visa mig något."

SOH

Adress: Vetenskap och Folkbildning
Box 185
101 22 Stockholm 1

AINA LARSSON

STORA AKVARELLER
Galleri Ateljén, Österlångg 14
Gamla Stan, Stockholm
tel 08-20 07 78, 44 28 12
Öppet varje dag kl 13-16
utom måndagar
Välkomna!

Medicin

"En del människor joggar för hälsans skull, andra käkar groddar och råkost. Min metod är förlåtelse. I går senast förlät jag min katt när den förstörde gardinerna, jag förlät en bilförare när han stängde mig vid en korsning, jag förlät min fru när hon tjtade på mig att få den här artikeln färdig i tid, och sedan förlät jag mig själv för att jag kommit igång så sent med arbetet." Så inleder läkaren Rick Ingrassi en artikel om förlåtelse i tidningen New Age. Han säger att förlåtelse är den billigaste formen av hälsovård som finns.

Vrede och harm har ett negativt inflytande på kropp och själ. Om du hyser agg till någon, kan det kräva en kraftig tribut av dig. Vrede orsakar fysisk och psykisk spänning. Blodtrycket stiger, magsyran ökar, adrenalin pumpas in i kroppen. Ingenting av det där känns bra. Det emotionella bagaget kan leda till bölder, cancer, ledgångsinflammation och mycket annat otrevligt. Dålig medicin alltså!

Men när du förlåter någon – inklusive dig själv – då äger flera klart positiva förändringar rum. Du känner dig varm och avslappnad. Du andas lättare, blodtrycket sjunker, hjärtat slår långsammare.

Genom att förlåta upplever du åter den kärlek som är relationens djupa väsen. Du kommer ihåg att du bryr dig om den här personen.

Källa: New Age, oktober 1983.

Personlighets-klyvning

Ett egendomligt fenomen är *multipel personlighet*, dvs när flera olika egon framträder genom en och samma fysiska kropp. I sådana fall kan en människa plötsligt byta från ett ego till ett annat. Inte ovanligt är att ett ego ställer till svårigheter för ett annat: A gör något olämpligt, och när sedan B tar över kroppen, får B lida för As uppträdande. I många fall har en person med flera olika personligheter hamnat i fängelse för brott som han inte minns att han begått.

Oktobernumret av den amerikanska tidskriften *Brain/Mind Bulletin* ägnas åt fenomenet multipel personlighet. Detta fenomen har ansetts vara mycket sällsynt, men det blir allt vanligare inom psykiatri, och mycket har skrivits om det. En psykiater har publicerat 14 fall, en annan har diagnostiserat 59 fall och en tredje har

sett eller behandlat 154 patienter med multipel personlighet.

Forskning har visat att hjärnvågornas mönster, allergier och smärtröskeln är olika hos olika personligheter i en och samma kropp. En kvinna hade tre menstruationsperioder varje månad – en för var och en av hennes personligheter. I andra fall har konstaterats att olika personligheter kräver olika glasögon.

De olika personligheterna kan ha helt olika kapacitet. I ett fall var en personlighet inte särskilt lärd eller vetenskaplig, medan en annan var ett lysande forskarämne.

På ett ögonblick kan kroppens fysiologi förändras, när skifte sker från ett ego till ett annat. Det antyder att varje människa inom sig har möjlighet att åstadkomma snabba förändringar i sin organism.

En fråga som fenomenet av detta slag ställer är denna: Vad är egentligen jaget? Hur kan det vara en enhet men ändå vara flera olika jag samtidigt? Vi vet i själva verket inte mycket om jagets/självet/själens natur.

I allmänhet har, upplyser *Brain/Mind Bulletin*, människor med flera personligheter en personlighet som är *Inner Self Helper* och framträder som en vis rådgivare åt terapeuten. Man kan fråga: Har alla människor en sådan inre rådgivare – i så fall: hur kan vi komma i kontakt med den?

Men multipel personlighet är ett sjukligt fenomen. I 85-90 procent har dessa personer blivit illa behandlade som barn, tex av en aggressiv förälder, blivit misshandlade fysiskt eller psykiskt. De utsatta har flytt in i andra personligheter, med andra egenskaper.

SM

Hundraåringarnas hemlighet

I bergsrepubliken Abkhasiska ASSR i Sovjetunionen finns ovanligt många hundraåringar. Vad är deras hemlighet? Yoghurt? Nej, enligt forskare, som undersökt dem, ligger förklaringen i att dessa gamla fortfarande gör nytta i samhället. De äldre spelar en ledande roll vid beslutsfattande, de har högt anseende och en del av dem har även lättare fysiskt arbete, såsom fruktplockning. En forskare säger att den tillfredsställelse det ger att vara nyttig kan främja ett långt liv.

Källa: New Age, oktober 1983.

Sökarguiden

Personlig Utveckling & Positivt Tänkande

Speciellt för kvinnor

Följ med på Apeiron's off pist/off snow

FÖRENINGEN
S:STA KATHARINASTIFTELSENS
VÄNNER

välkomnar alla som är intresserade för S:sta Katharinastiftelsens verksamhet och vill stödja den att vara med i en öppen gemenskap kring dess syften.

Årsavgift 25 kronor – eller mer.

Postgiro för Föreningen S:sta Katharinastiftelsens Vänner 339 29-1.

S:sta Katharinastiftelsen, Sturegatan 54, 114 36 Stockholm.
Tel. vardinna: 08/61 05 67
Tel. sekretariatet: 08/61 06 95

Måndagsklubben

kl. 19.30 Sturegatan 54

Måndag 6 februari Myt och kult – ofrånkomliga behov
Docent Madeleine von Heland
Avd dir pastor Per-Ola Larsson
Trubadur Finn Zetterholm

Torsdag 23 februari Hur ska vi fylla tomrummet?
Kyrkoherde Göran Forkman
(obs dag!) Landshövding Britt Mogård

Måndag 5 mars Gammaldags moral – och ny?
Professor Anders Jeffner
Chefredaktör Yrsa Stenius

Måndag 19 mars Människosyn och genteknik
Professor Ulf Pettersson
Redaktör Agneta Rudwall
Lagman Bertil Wennergren

Tisdag 3 april Kyrkan politiserad?
Fil dr Mereth Lindgren
(obs dag!) Kyrkoherde Christina Odenberg
Konsulent Göran Åstrand

Feldenkrais' metod

Hur musklernas samspel kan ändras t.ex. vid MS, Parkinson och andra handikapp.

David Bersin har studerat direkt under Dr Moshe Feldenkrais, upphovsman till denna metod, i över 10 år. David har haft kurser och 'work-shops' på många platser i USA, Kanada och England och har dessutom en egen praktik där han behandlar patienter med Feldenkrais'-Metoden i Berkeley, USA.

• 5 – 9 mars 1984 kl 09.00–16.00 (med avbrott för lunch)

Kursavgift Kr 1.900:– varav 400:– i anmälningsavgift.

Har Du inte möjlighet att gå kursen 5–9 mars ordnar vi en WORK-SHOP över ett veckoslut. Förutom demonstration kommer teorin om Feldenkrais att gås igenom. Därefter tillfälle till diskussioner.

• 3 – 4 mars, kl 09.00–16.00 (med avbrott för lunch)

Kursavgift 750:– kr som betalas in senast den 27 februari.

RING 08-32 38 28 FÖR INFORMATION OCH ANMÄLAN

AXELSONS GYMNASSTISKA INSTITUT

Norrullsgatan 7 A • 113 29 Stockholm • Tfn 08/32 38 28

SIDDHA YOGA

Meditationscenter
Lundagatan 33, 111 37 Stockholm
Tel: 08-69 62 29

WORKSHOPS:

Söndag 26 februari 09.00-17.00 ca.
GURU GITA - Hymn till och om Gurun.

Söndag 25 mars 09.00-17.00 ca
SHIVA SHAKTI

Lär dig meditera, mera numera! Vi håller kurser i meditation, yoga och vegetarisk matlagning.

MÅNDAGSGRUPPEN

Den mest allmänna, opolitiska sökargrupp för filosofi, religion, mystik och tvärvetenskap som finns! 33:e året!!!
LOKAL: ABF, Sveav. 41, Fabiansalen
Kl. 19.30, måndagar.

13/2 SAI BABA red A-M Ehrenkrona
20/2 BJÖRN ROXENDAL in person
27/2 Fördjupad drömkunskap med JOHAN WRETMAN

5/3 Jordenruntesnären Gunnar Mällberg: VOOODOOdyrkare och andra primitiva religioner.

Releasing Past Memories

-Improving Present 28-29/4
Relationships Anmälan till
med Ethlynn Luce

BERTIL WOSK
Sibellusgöngen 38
S-163 24 SPÅNGA
Sweden
Tel. 08-751 57 18

Energivågen för en ny tid

Energivågen är en gratis informationstidskrift som vill ge upplysningar om alla olika möjligheter till självutveckling och självuttryck. Vi vill inte tala om för dig vad du bör välja eller ge råd, utan ge dig möjlighet till att själv komma i kontakt med din väg i livet.

Det finns också möjlighet till att prenumerera på Energivågen, 60:–/år kostar det att få tidskriften hemsänd. Sätt in 60:– på pg 35 16 37-4 så är du säker på att få den.

JA! Sänd mig Energivågen
Jag betalar in 60:– på pg 35/1637-4

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Hur kristendom och mosaisk lag påverkat svensk rättsskipning

Av Östen Kjellman

Man föreställer sig kanske att kristendomens införande i Norden innebar sociala framsteg, ökad jämlikhet och frihet. Men den kristna kyrkan har stor skuld i de orättvisor och övergrepp och det förtryck som stora delar av svenska folket blivit utsatt för genom en inhuman rättsskipning.

Redan på 1100-talet började kristendom och mosaisk lag att påverka svensk rättsskipning. Inflytandet av den s.k. kanoniska rätten, dvs de rättsregler påven ville ha genomförda, blev under de närmaste århundradena omfattande. Några punkter skall här nämnas.

1. Genom kyrkliga pålagor blev den svenske bonden efter kristendomens införande allt fattigare och prästerskapet med klerker och munkar allt rikare. Bönderna belastades med tionde, huvudtionde, sexdagarsgäld (för att finansiera påvarnas korståg), peterspenning, förrättningsavgifter och andra avgifter i form av offer, "matskott", "tillagor", avrad, dagsverks- och byggnadsskyldighet.

Dessutom förekom stora testamentsgåvor och donationer av den svenska jorden till den utländskt styrda kyrkan. Dessa berodde naturligtvis på att folk trodde vad prästerna sade, att saligheten väntade dem efter döden, om de gav allt vad de ägde till prästerna, "gjorde Kristus till arvinge", som det hette. Det gick så långt, att när nästan all jord på Gotland blivit kyrkligt ägd, måste påven Gregorius IX 1230 stadfästa, att på Gotland "propter angustiam terrae" ingen fick av jordegendom testamentera till kyrkor mer än 1/10, men allt lösöre han förvärvat.

Att det inte var så lätt att få de

svenska bönderna att betala sina tionden framgår bl.a. av ett brev, troligen 1172, från påven Alexander III till konung Knut Eriksson (Diplomatarium Suecanum, nr 41):

"Gud, som värdigats giva allt, har värdigats mottaga tionden av oss, till gagn icke för sig utan för oss, varför de, som troget giva tionde av sina ägodelar skola kunna förtjäna både det jordiska och det himmelska och hava överflöd på allt gott. Ty om hunger eller brist eller fattigdom trycker världen, så veten, att detta utan tvivel kommer av Guds vrede, som, om han icke i sina tjänares personer erhåller tionde, har att klaga över att han bedrages i sina tjänares personer."

2. Kvinnans ställning försämrades, av allt att döma, vid kristendomens införande. Isländska sagor, som tillkom under förkristen, hednisk tid är bevis för detta. Där berättas bl.a. att kvinnan själv bestämde vem hon ville gifta sig med och att hon omedelbart kunde få skilsmässa lagligen, om hon fann mannen alltför rå och vild. (Kristna författare och historieskri- vare har velat påstå motsatsen, genom att bl.a. tala om "brudköp" i äldsta tider. Men detta är en feltolkning av ordet brudkaup, som förekommer i de isländska sagorna och närmast betyder bröllop. Ordet anger inte alls, att någon köpte sin brud som man kö-

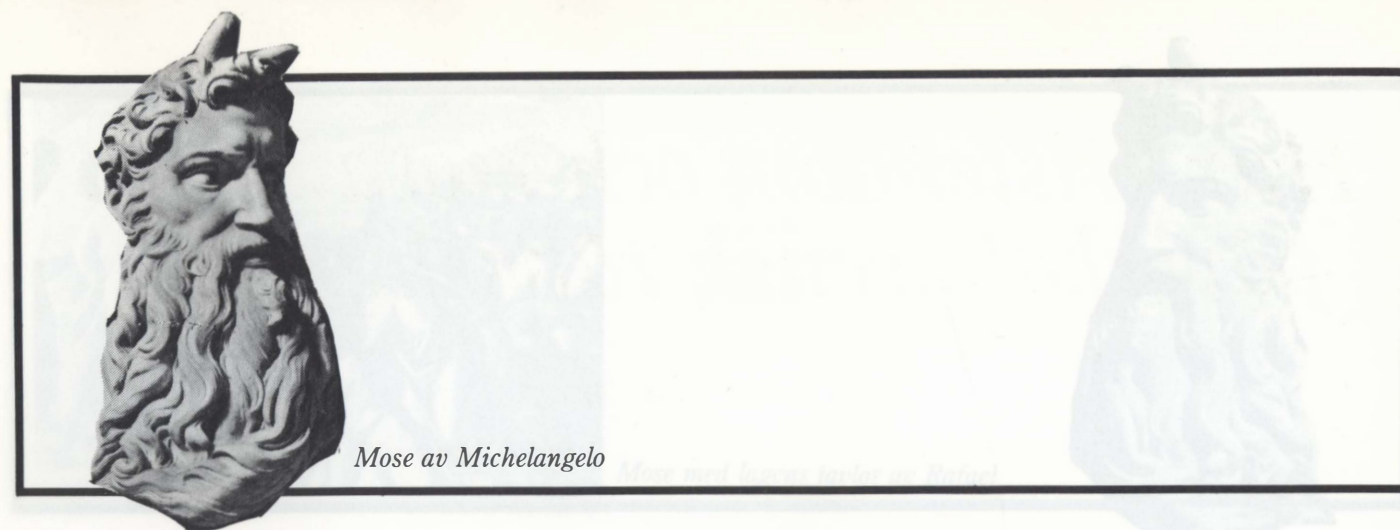
per en handelsvara.)

Enligt den gamla upplandslagen kunde såväl kvinnan som mannen bryta en förlovning (fästning) "då hågen ändrades" - men endast efter biskopens samtycke. Kyrkan hade alltså fått bestämmanderätt. I Dalalagen finns en bestämmelse, tillkommen senare, under kristligt inflytande, att *båda* parternas samtycke fordrades för att bryta fästningsavtalet.

Det finns i landskapslagarna äldre tendenser till likställighet mellan man och kvinna i arvshänseende, en utveckling som dock bröts senare av Birger Jarls arvslag (Å. Holmbäck: Åtten och arvet, sida 133). Regeln att kvinnan åtnjöt dubbelt straffskydd mot dråp återfinns i de flesta landskapslagar och tillhör troligen den äldre, förkristna lagstiftningen.

Såväl runinskrifter (t.ex. Hassmyra, Västmanland, "Det finns ingen bättre husfröja...") som arkeologiska bevis (kvinnogravar: tacksamhet, omsorg...) talar om kvinnans högt uppsatta ställning under hednisk tid. Sune Lindqvist säger i "Svenskarna i heden tid", att talrika fynd i järnåldersgravar efter kvinnor "ge vid handen att den sålunda konstaterade jämlikheten mellan könen alltså be- stått".

Sådana kvinnogestalter under tidig vikingatid på Island som Geirrid och Unn djuptänkta återkom inte i det kristna samhället. Den förra lät bygga ett bostadshus "tvärsöver allfarvägen, så att alla måste rida därigenom. Där stod för jämnan bord med mat på, med lov för vem som ville, att taga för sig. Genom slik frikostighet vann hon stort anseende." (Eyrbyggja saga.) Unn räddade hela sin släkt och delade ut till dem jord och egendom. När hon dog "lades hon i ett skepp i högen, och mycken egen-

Mose av Michelangelo

dom höglades med henne...". (Laxdoela saga.)

3. Straffen blev hårdare. Talionsprincipen "öga för öga, tand för tand..." blev synlig i den svenska lagstiftningen för första gången i upplandslagen, manhelgdsbalken, flock 30. I södermannalagens Manhælghis balker, flock 10, har vi belägg för att den folkliga rätten tidigare straffat med böter. Holmbäck-Wessén kommenterar i "Svenska landskapslagar" 1940:

"Andra landskapslagar" (än upplandslagen) "stadga emellertid höga böter och visa därigenom både att bötesstraffet har varit det ursprungliga och att lagarna göra motstånd mot stymningsstraffet, som säkerligen kommit från främmande rätt, närmast mosaisk rätt med dess talionsregler." - "Att södermannalagen och hälsingelagen i stället för talionsstraffen införa bötesstraff såsom primära straff... torde klart visa, att talionsstraffet var en nyhet i det svenska samhället, mot vilken det väjde sig. Härfor talar även, att talionsstraffet icke finnes i dalalagen liksom ej heller i götalogarna."

Henrik MunkteLL säger (i ett föredrag på Religionshistoriska för- eningen i Uppsala 1935, publicerat i Lychnos 1936):

"Vedergällningsgrundsatsen... torde i hög grad ha varit främmande för den äldre germanska rätten. I denna spelar däremot, bortsett från blodshämnden, bötesstraffet den största rollen."

4. Enligt den kanoniska rätten skulle präster och klerker inte ställas till svars inför världslig domstol, utan de skulle ha egen domstol under biskopen. Det var kanske lättare att undgå rättvisan på så sätt. Påven hade emellertid svårt att få svenska

folket att godta en sådan ordning och måste gång på gång skicka legater hit för att, ofta med konungens hjälp, få den kanoniska rätten att efterlevas. Gustav Vasa upphävde detta privilegium; i en skrivelse 1525 ansåg han det som "olagh ath ner prester bryther emot legman haffue the saa mykin frihet ath lekmen faa ekki mykin reth aff them" (Gustaf I:s registratur III, s. 163).

5. Äldre västgötalagen, ärvdabalken, flock 8 är ett exempel på hur den nordiska rättsuppfattningen skilde sig från den nya kyrkliga. Det utomäktenskapliga barnets ställning försämrades i fråga om arvsrätt. De nya kristna lagmännen "togo många hedniska bruk ur vår lag, och frillo barn frångingo sitt arv". (Vidhemsprästens lagmanslängd.) Kyrkans påtryckning för att få en hårdare familje- och arvsrätt grundade sig på att man enligt "Guds rätt" (som den kanoniska rätten också kallades) inte accepterade skilsmässa i äktenskap.

6. Kyrkan förbjöd äktenskap mellan "anförvanter" ända ned till sjunde led. 1215 ändrades förbudet till fyra led. Äktenskap mellan syslingar var alltså fortfarande för- bjudna. Troligen var det någon lag i bibeln som följdes.

7. Det kristna samhället införde stränga straff för små religiösa förseelser, såsom helgdagsbrott. Bannlysningssstraffet, som ständigt återkommer i landskapslagarnas kyrko- balkar, var en ny typ av bestraffning som innebar en kännbar uteslutning ur den sociala gemenskapen. Den hade sin förebild hos judarna, vilka på sin tid straffade kränkning av de reli- giösa bruken eller otillåtet umgänge med hedningarna med uteslutning ur synagogan. Kristna kyrkan åbero- pade Matteus 16:19.

Vissa sedlighetsbrott hade tidigare sonats med böter. Nu skärptes straffen för dylika brott genom kyrkligt in- flytande.

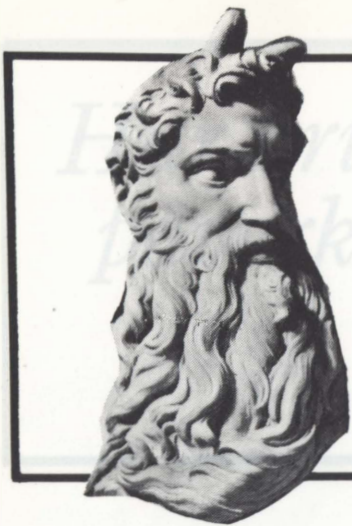
8. I det gamla germanska och nor- diska samhället fanns ingen övermyndighet i fredstid. (Ännu på Karl den stores tid var så fallet hos sachsarna intygar den anglosaxiske kyrkohisto- rikern Beda.) Vår nuvarande stats- makt bildades parallellt med den kristna kyrkliga organisationen, som krävde centraliserad makt.

Den kristna kyrkans intåg i Sverige innebar förändring i hela förvalt- ningen. Under hednisk tid hade hära- det varit den minsta förvaltningsen- heten. Varje härad hade sin tings- plats, och där kring de tolv stenarna i domarringen samlades häradsmän- nen till ting. Författningen var demo- kratisk i den gamla meningen, att fol- ket självt avgjorde och bestämde i varje fråga för sig.

Men i de länder, varifrån kristen- domen kom, var samhällsskicket ett annat. Där var feodalismen eller läns- väsendet allmänt. Där innehades jor- den av rika och mäktiga stormän. De under storgodsen lydande bönderna var livegna. Med ett sådant samhälls- skick var de i vårt land inkommande kyrkliga befattningshavarna för- trogna. De försökte att tillämpa det även här.

Sedan kyrkan slagit under sig de svenska godsen och gårdarna (med ovan beskrivna metoder) blev bön- derna på dessa skattskyldiga till kyr- kan, klostren eller biskopen. Bön- derna betraktades som kyrkans ar- rendatorer och pålades skyldigheter.

9. Med kristendomen kom an- vändning av järnbörd, sakraments- magi och liknande vidskepelser. Järn- börd var en av de s.k. gudsdomarna, bevismedel, genom vilka man trodde

Kristendom och mosaisk lag

Av Östen Kjellman

att Gud själv avgjorde om en anklagad var skyldig eller ej, eller om någon talade sant eller ej. Man har velat se den tidiga kristendomens alla vidskepelse i Norden såsom kvardröjande hedniska sedvänjor och föreställningar, men det var inte gammal vidskepelse som satt kvar, utan ny sådan som infördes från orienten.

10. Många föreställer sig, att den kristna kyrkan avskaffade trälldomen i Sverige och att avsikten då skulle ha varit att göra trälarna och trälinnorna jämställda med fria svenska män och kvinnor. Men så var det inte. Det skedde en namnförändring från träl till legohjon, det uppkom en ny, förtryckt underklass i samhället, ett egendomslost tjänstefolk, helt beroende av husbönder, godsherrar och inte minst kyrkan själv. De stadgor om arbetstvång för egendomslösa, som avlöste träldomsväsendet och som gällt till modern tid är knappast vad man förknippar med frigörande av människor.

Trälldomen började avskaffas först med de moderna idéerna om arbetarklassens frigörelse och upphöjelse i slutet av 1800-talet. I Sverige slutade trälldomen inte förrän 1945, då statarsystemet avskaffades.

De första kristna missionärerna i Sverige fick sina första anhängare bland folket genom att köpa trälarna, vilka de behöll som trälarna, tills de tvingat dem att antaga kristendomen. Dessutom visade det sig ekonomiskt fördelaktigare för bönderna att i stället för att hela året underhålla fasta trälarna och trälinnor säsongsmässigt anställa fria arbetskarlar och arbetskvinnor. (Emil Sommarin: Trälldomen i Norden, 1902, sid 21-22).

Reformationen: Skärpt tillämpning av Mose lag

Den andra stora angreppsvågen mot human rättsskipning i vårt land kom med reformationen på 1500-talet. Det var nu som den mosaiska lagen skulle på allvar tillämpas. Tidigare hade man i praktiken inte lyckats helt genomföra "Guds lag", då den alltför mycket bröt mot gammal germansk rättsuppfattning.

Tanken att Mose lag såsom ett uttryck för Guds vilja hade en förbindande kraft utgjorde en av hörnstenarna i den lutherska reformationen. Sedan man avskaffat "de papistiska påfunden", alltså även i den kanoniska rätten, ville man "återvända till Guds klara och rena ord" som uttrycket lydde. Brott som Gud själv i sin heliga lag belagt med dödsstraff, var det överhetens plikt att med döden bestraffa.

Hovrättsrådet Gustav Olin skriver i "Minnesskrift ägnad 1734 års lag", 1934, sid. 807-863:

"Det sällsamma inträffade, att den gammatestamentliga israelitiska strafflagstiftningen införlivades med vårt rättssystem, och detta icke blott på det sätt, att dess grundsatser påverkade vår lagstiftning - detta hade ju skett redan tidigare genom förmedling av den kanoniska rätten - utan många av dess stadganden förklarades omedelbart tillämpliga i stället för de förut gällande inhemska. I det s.k. patentet av år 1563 förklarades, att vissa uppräknade brott" (bl.a. Guds förhållande och föraktelse, hor, lägersmål inom förbudna led, våldtäkt) "icke finge försonas med böter utan skulle medföra dödsstraff. Att den oerhörda straffskärpning, som så-

lunda ägde rum för vissa av de uppräknade brotten, skett under påverkan av den israelitiska lagstiftningen framgår otvetydigt av den motivering, som intagits i författningen. Det heter däri, 'att Gud allsmäktig själv så haver befallt uti sin heliga lag' och att 'alldenstund människan plägar mångahanda plågor uppå komma för dessa synders skull både med pestilencia, hunger, dyr tid och annan vdermöda, så att ofta händer, ett helt konungarrike för en människas överträdelse måste umgälla och lida straff, vill för den skull vara av nöden att förekomma Guds vrede, att sådana uppenbare illgärningsmän icke måtte förskonas för penningars skull, alldenstund arghet och ondskan bliver dock därigenom intet förminskat utan man giver dem, som sådant bedriva, mera orsak och tillfälle sedan oftare förtörna Gud'. Detta är vedergällningstanken, överflyttad på förhållandet mellan gud och människor, och den gud, som skall försonas, är den israelitiska stammens gud, som när han blir vred låter svavel och eld regna över landet."

Gustav Vasa var inte särskilt glad åt denna utveckling. Han saknade inte sinne för bötesbeloppens betydelse ur inkomstsynpunkt, och han ville anknyta till tidigare bötesystem i stället för att föreskriva dödsstraff enligt kanonisk rätt.

Dessutom motarbetades dödsstraffet av de relativt självständiga häradssting (Minnesskrift ägnad 1734 års lag, 1934, I, sida 26) och även av frälsemännen, vilka hade viss domsrätt över sina underlydande och inte ville avrätta värdefull arbetskraft för småförseers skull. (Jan Eric Almquist, Karl IX och den mos. rätten, Lychnos 1942, sid 10-11.)

Olaus Petri ville ha dödsstraff för

Mose med lagens tavlor av Rafael

svordomar (enligt Mose lag, se nedan!) ty om folk använde svordomar, skulle Gud bli så vred, att han hämnades på hela samhället genom att släppa lös "hunger, pestilencia, örlig och krig". Den som svor, "skulle av den menige man stenad varda". Men det gick inte att få igenom detta, inte minst därför att Gustav Vasa själv svor mycket.

De världsliga myndigheterna vägrade bestraffa svordomar, men kyrkan ansåg sig ändå kunna ingripa på egen hand. Ur Linköpings kapitel dombok 1596 (tr. i "Skrifter utg. av Kyrkohistoriska föreningen, IV:I, 1901, sida 40):

"Simon Clausson i Husfalla plägar träta på kyrkogården, item svärja och bannas. Var bevisligt och slet (han) fördens skull ris 39 slag. Och om han kommer igen, skall han mista rygghuden. Till påminnelse gav han 2 öre till domkyrkan."

Ärkebiskop Laurentius Petri - en av dem som ännu i vår tid varmt hyllas av läroboksförfattare och historieforskare - framhöll för konung Erik XIV, att konungen skulle ta hänsyn till Guds lag och inte ge nåd. Han citerade profeten Jeremias: "Förbannad vare den, som Herrans verk gör försummeligen" (alltså inte verkställer dödsdomar t.ex.) "den som sitt svärd uppehåller, att det icke utgjuter blod."

Karl IX:s insats

Konung Karl IX har spelat en stor roll för den mosaiska rättens inflytande i Sverige. Han lät 1608 från trycket utge den dåvarande lagstiftningen och bifogade som ett appendix till Kristoffers landslag utdrag ur Mose böcker.

Henrik Munktel skriver (i ovan

nämnda publikation, sida 139):

"I början av 1600-talet förklaras som gällande svensk rätt lagbud, tillkomna över 2000 år tidigare hos ett folk på ytterst primitivt stadium. Och det var synnerligen bloddrypande stadganden, som på detta sätt upptogs i vår rätt. Straffet för svärjande var stenande till döds; den som bannade sin fader eller moder skulle döden dö, och den som slog sin fader eller moder skulle stenas ihjäl."

I Munktells redogörelse heter det vidare (sida 140):

"En rigorös tillämpning av lagen skulle ha inneburit en fullkomlig masslakt av människor i Sverige. Vad som hindrade detta, var till största delen ett vidsträckt bruk att i högre instans nedsätta straffen."

Lyckligtvis kunde man hindra ett totalt inflytande av den mosaiska lagens straffbestämmelser, t.ex. i stadgarna om eder och sabbatsbrott.

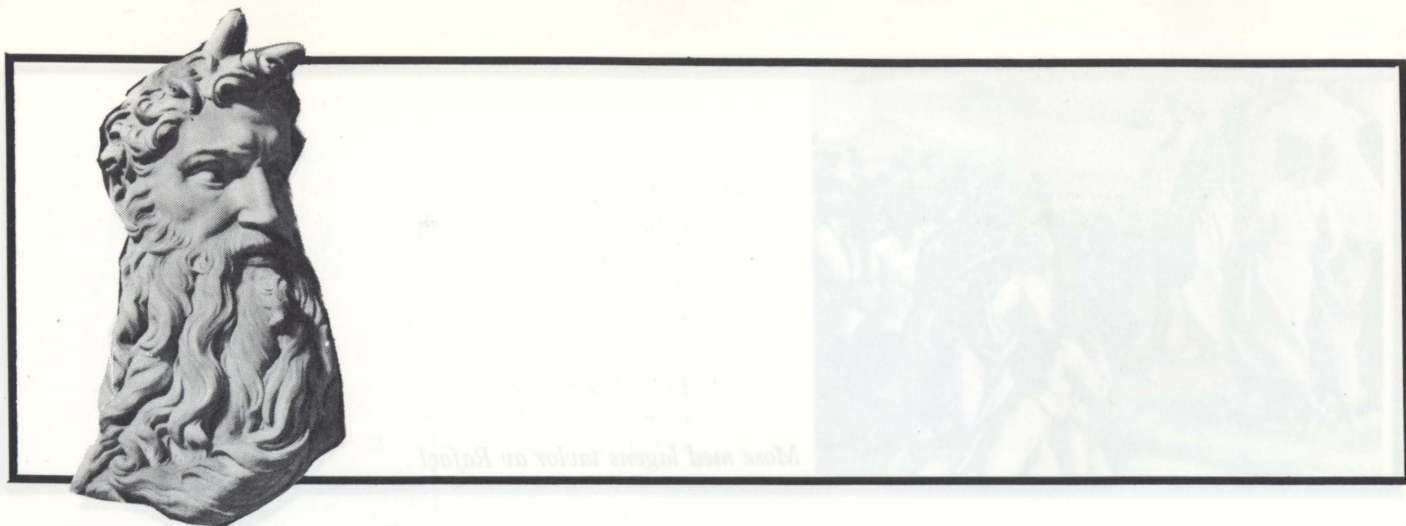
Men mot slutet av 1600-talet inträffade en skärpning av strafftillämpningen. Som exempel kan nämnas, att när hovrätten dömt en kvinna för misshandel på sin moder till böter, kyrkoplikt och offentlig avbön, dömer henne K. Maj:t 1699 till döden under uttrycklig motivering, att Guds heliga ord är "häruti klart och uttryckligt, att de ej kunna eller böra från livsstraffet förskonas, som sig emot sina rätta föräldrar förse." (K.G. Westman, De svenska rättskällornas historia, 1912, sida 80.)

Hädelse mot Gud och gäckeri med sakramenten ansågs vara de svåraste av alla brott, och så sent som 1706 dömdes K. Maj:t, med ändring av Göta hovrätts utslag, en man såsom Guds försmädare och ateist att på det sättet avstraffas, att högra handen blev avhuggen, tungan med en krok utdragen och avskuren, huvudet avhugget

och med kroppen å båle bränt samt handen och tungan sist vid kåken på torget fastspikade. Det brott, för vilket detta straff ådömdes, hade bestått däri, att den dömdes översatt en tysk bok, som ansågs ha ateistiskt innehåll, även gjort vanvördiga uttalanden om altarets sakrament samt kallat prästerna för kättare och mördare. Några år tidigare blev två båtsmän halshuggna för att de i kyrkan under sjungandet av en psalm, som innehöll orden "har jag Jesum i mitt hjärta" förvänt "Jesum" till "fanen". (Flintberg: Lagfarenhets-Bibliothek, 1799, III, sida 310, V sid. 6-7)

En av ortodoxins ledande män på den tiden, den bekante Johannes Rudbeckius, uttalade, att "alla överhetspersoner, domare och befallningsmän" åsamka sig fördömdelse, om de "förskona horkarlar, mandräpare, menedare och andra ogärningsmän, vilka Gud hade bjudit att dräpa". (R. Hall, Ur den kyrkliga folkdisciplinerings historia, II 1927, sida 113).

Karl IX:s appendix, bestående av utdrag ur Mose lag, kvarstod i den svenska lagboken tills 1734 års lag formellt satte det ur kraft. Men enligt K.G. Westman (i De svenska rättskällornas historia, 1912) "var likväl den åsikten så stark, att den mosaiska lagen hade förpliktande verkan, att såväl i 1734 års lagkommissions förslag som i 1734 års lag största delen av de dödsstraff bibehölls, som ur den mosaiska rätten inkommit i den svenska." Det är väsentligen 1600-talets grundinställning som gör sig gällande i 1734 års lag.

Upplysningstiden bröt med Mose lag

Under 1700-talet började upplysningstidens tankar påverka även Sverige. Det uppstod på sina håll redan under 1700-talets första hälft tvivel på den mosaiska lagens bindande kraft. Beccaria, en italiensk rättslärare 1738-1794, utgav vid 26 års ålder under djup anonymitet "Dei delitti e delle pene", Om brott och straff, som 1770 översattes till svenska. Det var en protest i sanningens och mänsklighetens namn mot den rådande grymheten i rättsskipningen.

Gustaf III inskred, några dagar efter 1771 års statsvälvning, genom kungligt brev ang. pinorums avskaffande mot allt vidare bruk av tortyr. Kungligt brev av 1 november 1778 och kungl. förordn. av 20 januari 1779 mot dödsdomar bröt genom sin humanisering av straffen medvetet med inflytandena från Mose lag. Dödsstraffet upphävdes för trolldom, tvegifte, våldtäkt, tredje resan stöld om den steg till 300 daler, fjärde resan stöld, kyrkotjuvnad och hor, delvis för barnamord.

Reformerna genomfördes trots prästeståndets försvar för straffbuden enligt Mose lag. Riddarskapet och adeln representerade den upplysta ståndpunkten och gjorde uttalanden om "forntidens widskeppelighet". Men prästeståndets deputerade ansåg sig böra bibehålla den mosaiska lagens stadganden såsom en för alla tider och folk giltig rätt. Det yttras sålunda, att "hwad frågan om trulldom angår, så kan wäl möjligheten av denna styggelse icke nekas". Man vill ha dödsstraff därför att sådant straff "uttryckligen stadgas för trullkarlar i Guds heliga Ord". Detta var det sista stora försvaret för den

barbariska mosaiska lagen i Sverige. (Henrik Munktel, ovan nämnda skrift sidan 148; Gerhard Hafström, De Svenska Rättskällornas historia, 1970.)

Men ännu på 1840-talet återopade den berömde rättsläraren Schlyter den mosaiska rätten som motivering för dödsstraffets bibehållande.

Låt oss nu se vad den mosaiska lagen innehåller!

Jahve talar

I 2 mos. 21:10 tas månggifte för givet: "Tager han sig ännu en hustru..." Och hämnaden legaliseras. 2 mos. 21:24-25: "...öga för öga, tand för tand, hand för hand, fot för fot, brännskada för brännskada, sår för sår, blånad för blånad." 5 mos. 19:21 lägger i detta sammanhang till för säkerhets skull: "Du skall icke visa honom någon skonsamhet..."

2 mos 21:12: "Den som slår någon, så att han dör, han skall straffas med döden."

En tjuv som ertappas på bar gärning, får dödas omedelbart. 2 mos. 22:2: "Ertappas tjuven vid inbrottet och bliver slagen till döds, så vilar ingen blodsskuld på dråparen."

5 mos. 23:2: "Ingen som är född i äktenskapsbrott... skall komma in i Herrens församling; icke ens den som i tionde led är avkomling av en sådan skall komma in i Herrens församling."

De egna omhuldas och icke-judar diskrimineras. T.ex. 3 mos. 20:26: "Jag (Herren) har avskilt eder från andra folk, för att I skolen höra mig till." Förbudet mot att ta ränta gäller bara de egna. 5 mos. 23:19-20: "Du skall icke taga ränta av din broder, varken på penningar eller på något annat, varpå ränta kan tagas. Av ut-

länningen må du taga ränta, men icke av din broder."

Judiska slavar skulle ges fria efter sex års tjänst (2 mos. 21:2-6), främmande slavar skulle däremot förbli ofria hela livet (3 mos. 25:44-46).

Dödsstraff för svärord

Det appendix som Karl IX bifogade lagen inleds med ett kapitel om "Meenedh, Gudz lastande, Swäriande och Bannande". Där citeras 3 mos. 24:13-14, 16. Dessa verser handlar bl.a. om en man som smädade Guds namn och hädade. Herren meddelade Moses domen: "För ut hädaren utanför lägret; sedan må alla, som hörde det, lägga sina händer på hans huvud, och må så hela menigheten stena honom... Och den som smädar Herrens namn skall straffas med döden; hela menigheten skall stena honom. Evad det är en främling eller en inföding, som smädar Namnet, skall han dödas."

I 2 mos. 21:15 står att det räcker med att bara slå sin fader eller moder för att bli straffad med döden. Och även värre i 2 mos. 21:17: "Den som uttalar förbannelser över sin fader eller sin moder, han skall straffas med döden."

Den mosaiska lagen har klara besked att lämna om hur man skall göra med en "vanartig och uppstudsig" son, och 5 mos. 21:18-21 härom citeras noga i den svenska lagboken 1608:

"Om någon har en vanartig och uppstudsig son, som icke lyssnar till sin faders och sin moders ord och som, fastän de tukta honom, ändå icke hör på dem, så skola hans fader och hans moder taga honom och föra

Mose krossar lagens tavlor av Rembrandt

honom ut till de äldste i staden, till stadens port. Och de skola säga till de äldste i staden: 'Denne vår son är vanartig och uppstudsig och vill icke lyssna till våra ord, utan är en frosare och drinkare.' Då skall allt folket i staden stena honom till döds: du skall skaffa bort från dig, vad ont är, och hela Israel skall höra det och frukta."

2 mos. 21:16: "Den som stjäla en människa, han skall straffas med döden."

2 mos. 21:23: "Men om en olycka sker, skall liv givas för liv."

2 mos. 22:18: "En trollkvinna skall du icke låta leva." 3 mos. 20:27: "När någon befattar sig med spådom, skall denne straffas med döden; man skall stena honom." Dessa regler var mycket omtyckta för bara några århundraden sedan i Sverige, och med hjälp av dessa kunde man ta livet av många misshaglig kvinna. Mose lag var ett stöd för domarna under häxprocesserna.

Familjerättsliga brott med dödsstraff

Hur det skall gå för en flicka som, sedan hon gift sig med en man, visar sig icke vara "jungfru", omtalar 5 mos. 22:21: "Då skall man föra ut flickan utanför dörren till hennes faders hus, och männen i staden skola stena henne till döds, därför att hon har gjort, vad som var en galenskap i Israel, då hon bedrev otukt i sin faders hus; du skall skaffa bort från dig, vad ont är."

"Om en man ertappas med att ligga hos en kvinna, som är en annan mans äkta hustru, så skola båda dö, både mannen... och jämväl kvinnan: du skall skaffa bort ifrån Israel, vad

ont är", enligt 5 mos. 22:22.

5 mos 22:23-24: "Om en jungfru är trolovad med en man, och en annan man träffar henne i staden och lägrar henne, så skolen I föra dem båda ut till stadens port och stena dem till döds...: du skall skaffa bort ifrån dig, vad ont är."

Som hor räknades endast otukt med gift kvinna, varvid dödsstraff enligt ovan drabbade båda parterna; att en gift man övade otukt med ogift kvinna medförde däremot ej dödsstraff utan blott straff för förförelse, ty en man hade rätt att ta sig bihustrur.

Avvikande åsikters bestraffning

Att ha "andra gudar", dvs att gå sin egen väg i det religiösa tänkandet, är mycket farligt enligt moseböckerna och bör straffas med döden. 2 mos. 22:20: "Den som offrar åt andra gudar än Herren allena, han skall givas till spillo."

Hemskt straff väntar enligt 3 mos. 20 kap. den som kommer på idén att hylla ammoniternas huvudgud, Molok: "Folket skall stena honom. Om folket i landet ser genom fingrarna med den mannen... så att de icke döda honom, då skall jag" (det är Gud som talar) "själv vända mitt ansikte mot den mannen och mot hans släkt; och honom och alla dem som följt honom... skall jag utrota ur deras folk." För att få behålla livet är det bäst att lyssna på vad prästerna har att säga och att undvika se ut som om man inte vore intresserad därav. 5 mos. 17:9 ff: "...gå till de levitiska prästerna; dem skall du fråga, och de skola förkunna för dig, vad som är rätt... Efter den lag som de lära dig och ef-

ter den dom som de avkunna för dig, skall du göra... Men om någon gör sig skyldig till den förmätenheten att icke vilja lyssna till prästen, som står och gör tjänst där inför Herren, din Gud, eller till domaren, så skall den mannen dö: du skall skaffa bort från Israel vad ont är."

"Upphöjelse över alla folk på jorden"

5 mos. 26:18-19: "Om du", dvs judafolket, "vill hålla alla Herrens bud, då skall Herren upphöja dig till lov, berömmelse och ära över alla folk som han har gjort." Men om judafolket inte följer Herrens bud, 3 mos. 26:14 ff: "Om I icke gören efter alla dessa bud... då skall ock jag handla på samma sätt mot eder: jag skall hem söka eder med förskräckliga olyckor, med tärande sjukdom och feber, så att edra ögon försmäktas och eder själ förtvinar... I skolen bliva slagna av edra fiender, och de som hatar eder skola råda över eder."

Om I detta oaktat icke hören mig, så skall jag tukta eder sjufalt värre för edra synders skull... Och eder möda skall vara förspild, ty eder jord skall icke giva sin gröda... jag skall slå eder sjufalt värre, såsom edra syndert förtjäna.

Jag skall sända över eder vilddjur, som skola döda edra barn och fördärva eder boskap och minska edert eget antal, så att edra vägar bliva öde.

... jag skall sända pest bland eder.

... när I äten skolen I icke bliva mätta.

Jag skall i vrede vandra eder emot... I skolen nödgas äta edra söners kött och äta edra döttrars kött.

Jag skall göra edra städer till ruiner..."

Det låter hemskt allt detta, men det värsta är att människor för några århundraden sedan faktiskt trodde att detta skulle bli följden, om Mose lag inte följdes.

"10 Guds bud"

Budorden enligt 2 mos. 20:1-17 kan knappast vara lämpliga att utgöra de 10 viktigaste levnadsreglerna för människor i dag. Jag brukar fråga folk, som säger att dessa bud är den enda verkligt hållbara grundvalen, om de själva känner till och kan räkna upp budorden. Hittills har ingen kunnat göra det. Det är lätt att säga, att buden är bra, om man inte kan dem.

Att man inte skall dräpa och inte stjäla, inte ha begärelse till andras egendomar, hedra sina föräldrar samt inte "vitna" falskt - detta är i sin ordning, men nog skulle man vilja ha ett annat innehåll i resten av budorden. I 3 mos. 19 kap. uppräknas 12 bud, varav några synes väl kunna ersätta en del av "10 Guds bud".

Vårt samhälle synes vara mer be-
tjänt av några enkla regler om att älska sanningen, inte utnyttja andra människor, utan, om man kan, hjälpa dem, ha förståelse för andra.

Slutord

Nu skall till försvar för Gamla testamentets upphovsmän sägas, att det bland moseböckernas lagföreskrifter också finns mycket som har humana drag, t.ex. bestämmelserna om asylrätt och "ditt överflöd skall du icke behålla" m.m. Vidare bedömde man tjuvnad mildare än i germansk och romersk rätt. Den mosaiska lagen behandlar stöld snarare som civil än som kriminell orätt. Tjuven skall återlämna det stulna eller, om han ej har det kvar, ersätta dess värde, låt vara multiplicerat (2 mos. 22:1-4). Det påpekas också på några ställen, att samma lag skulle gälla för infödingen och för främlingen, som bodde i landet.

Men framför allt bör, i rättvisans namn, omnämnas den betydelsefulla Talmud-litteraturen som tillkom under en lång period från och med några århundraden före år 0 till flera århundraden efter 0. I Talmud modifierar rabbinerna Mose strafflagar. Vedergrällningstanken överges redan århundradet före år 0 av fariséerna. Beträffande stölder bör målsäganden enligt Talmud till och med låta en tjuv, som ångrat sig, behålla vad han

stulit.

Men reformationens förespråkare i Sverige på 1500- och 1600-talet tycks inte ha uppmärksammat detta, eller inte ansett en sådan reformering förenlig med sina syften. De ansåg, att de värsta grymheterna i en primitiv 2500-årig lagstiftning skulle bäst passa svenskarna. Talmud ville de ej veta av: Ute i Europa förföljdes judarna, och regeringarna påbjöd, att alla talmudskrifter skulle brännas.

Tanken hos våra kyrkliga makthavare ända in i 1700-talet var att moseböckerna innehöll Guds lag, som alltså var ofelbar och oföränderlig, och att man därför måste tillämpa de mosaiska straffbudena i hela deras stränghet.

Anm. Östen Kjellman är civilekonom och utgivare av tidskriften Information.

Om man säger sanningen kan man vara säker på att förr eller senare bli avslöjad.

Oscar Wilde

UFO-romantik

1959 gav förlaget Parthenon i Helsingborg ut ett häfte med titeln "I rymdskepp över Drakensberg". Där berättade Elizabeth Klarer från Sydafrika om ett möte med en rymdman och en resa med ett rymdskepp. 1975 framträdde hon, 65-årig, som huvudtalare på en internationell UFO-kongress i Wiesbaden, Västtyskland och berättade vad som hänt sedan boken skrevs. Hon hade bl a varit tillsammans med sin gamle vän från rymden, Akon, på dennes hemplanet, belägen på mer än fyra ljusårs avstånd från jorden. Planeten heter Meton och finns i stjärnan Proxima Centauris planetsystem.

Akon blev Elizabeth Klarers älskare, och hon födde honom ett rymdbarn. Hon berättar i sin nya bok "Beyond the light barrier": "I detta lyckliga ögonblick kände jag inte längre någon tvekan, jag sprang ned mot mannen och nådde fram till honom på några få sekunder. Glatt leende fattade han mig om höfterna och svingade mig upp i sitt rymdskepp. Vi log hjärtligt, som var detta den naturligaste sak i världen. Så talade han på perfekt engelska, och hans röst var som en smekning: 'Den här gången är du inte rädd?' Medan han höll mig säkert i sina armar, log han vänligt mot mig, och jag såg honom djupt i de vänliga grå ögonen. 'Jag har känt ditt ansikte i mitt hjärtas djup, så länge jag har levat', svarade jag. 'Jag är inte från den värld som kallas jorden', viskade han med läpparna i mitt hår ..."

Källa: den danska tidskriften Skeptica, nr 4 (1982).

Harmans mening

"Harman talar mycket om förändrade värderingar i USA. Alltså finner det viktigare att finna den sanna meningen med livet. Man bryr sig mindre om ökade inkomster, hus och bilar. På 50-talet omfattade 5-6 procent av den vuxna befolkningen detta synsätt. Idag är det ca 20 procent som tycker så.

Siffran ökar stadigt, menar Harman."

(Ur en artikel om framtidsforskaren Willis Harman i tidskriften Impuls, 10 okt 1982, skriven av Bengt Olof Johansson.)

Eva Dabelius

Tankehorn

Önskan inför framtiden: att det skall finnas en framtid.

Framgång hör till världens bästa skönhetsmedel.

Värjer man sig mot allt - ja, då skulle man fortfarande tro att jorden är platt!

I beundran ligger fröet till besvikelse.

Hälsans villkor: en känsla av sammanhang, makt över sitt liv, meningsfullhet och förmåga att sätta gränser.

Att handskas med sina problem på rätt sätt. Vi måste unna oss att njuta av livet!

En som ser dåligt hör i allmänhet bättre, och den som har ett kort ben har i allmänhet ett som är lite längre!

Ta tillvara alla tillfällen i livet att skratta!

Problemet är att inte låta stressen bryta ner oss utan att omvandla den till drivkraft!

Vi möts naturligt på grundval av vår likhet och växer på grundval av vår olikhet.

Inbjud människor med helt andra åsikter och värderingar och försök att förstå dom.

Missnöje med sig själv bildar ett grundelement i varje äkta talang.

Titta upp mot stjärnhimlen, där finns miljarder och åter miljarder stjärnor. Och bortanför dem vi ser, finns ännu fler. I stället för att sträcka tanken utåt, bortom stjärnorna, gå i rakt motsatt riktning, gå inåt, in i dig själv!

Det enda stället där den yttre och inre rymden möts är i oss själva. Mitt jag är verklighetens centrum. Och vi kan finna källan till denna ickereligiösa religion genom att gå utåt såväl som inåt, bortom vår vardags verklighet.

Endast jag själv kan förändra den tillvaro som jag skapat. Min värld är ett resultat av den bild jag har av mig själv. Det är inte farligt att förändras. Om jag inte förändras, händer kanske ingenting. Men om jag förändras får jag nya möjligheter. Jag måste förändras för att uppnå det jag vill. Jag har själv all makt att förändras.

Enda sättet att bli fri är att förlåt...

Hur ser du på dig själv?

Hur tar du kontakt med andra människor?

Hur startar du projekt?

Hur formar du dina relationer?

- Du upplever ibland konflikter inom dig själv och i mötet med andra människor. Med denna horoskopsanalys kan du få förståelse för detta.

Vi lägger tyngdpunkten på att ge dig en inre förståelse för dig själv, genom att visa på dina behov, problem och likaså resurser och kvalitéer. Vi visar på områden där du kan utvecklas och växa som människa.

Gunnel Söderström

Analysen av födelsehoroskopet innehåller:

- Planeterna i tecken - anlag och behov.
- Planeterna i husen - miljö, intressen.
- Ascendenten - sätt att bemöta andra.
- Aspekter - behovskonflikter.
- Elementfördelning - temperament.

KÄLLANS DATA SERVICE

Österrådagatan 11 A 0530-127 76, 30842
46400 MELLERUD.

Horoskopet omfattar ca 15 A4-sidor maskinskriven text. Beställes per telefon eller brev. skickas mot postförskott. Pris 125 kronor.

Jag beställer en horoskopsanalys.

Namn

Födelseår Mån Dag

Födelseid Plats

Adress

Djurskydd och icke-våld på fågelsjukhus i Delhi

Av Bertil Falk

Alldeles i närheten av Röda fortet i Old Delhi i Indien ligger i hörnet av den sjudande gamla basargatan Chandni Chowk och huvudstråket Nataji Subhash Marg ett jaintempel. På tempelområdet finns det en anläggning som är mycket ovanlig och som i hög grad speglar den jainistiska livsåskådningen tillämpad i praktisk handling.

Där finns nämligen ett sjukhus för fåglar. Det påstås vara världens enda fågelsjukhus. Jag vet inte om påståendet är sant. I USA, där man brukar försöka sig på det mesta här i världen, kanske det också finns någon som grundat ett särskilt sjukhus för fåglar. Det skulle inte förvåna mig.

Men hur det än är med den saken, var det i alla fall år 1926, som ett jainhelgon så att säga tog fåglarna i den indiska huvudstaden under sina vingars skugga. Helgonet hette – håll i Dig nu – Charitra Chakravarti Param Poojya Acharya Shri Shanti Sagar Ji Maharaj. Den nuvarande lasaretsbyggnaden fick sin grundsten lagd 1957.

Jainisterna är en sedan minst 2400 år tillbaka verksam religiös grupp, som på sitt program har bland annat icke-våld. (Se artikeln "Jainismens betydelse: icke-våldets ursprung", Sökaren nr 7, 1983.) De är också vegetarianer, vilket är en direkt följd av icke-våldsidén. Både icke-våldet och vegetarismen präglar fågelsjukhuset på tempelplatsen. Inom ett jainistiskt tempelområde är det nämligen inte tillåtet att förtära kött.

Sjukhuset tar därför inte emot rovfåglar som patienter. Men samtidigt

De friska duvorna vistas i detta stora och luftiga rum alldeles under takåsen. Mannen på bilden är sjukhusassistenten A.S. Yadav. (Foto Rajneesh Sharma.)

ömmar man för allt levande, även för köttätare. Hur får man då den ekvationen att gå ihop? Jo, man har löst problemet genom att inrätta en extern jourtjänst för rovfågelsbehandling.

En skadad påfågel eller duva tas emot på sjukhuset. Fågeln "läggs in" om så behövs. En sjuk gam kan man däremot inte ta emot. I stället rycker man ut från sjukhuset och ger rovfågeln behandling på olycksplatsen eller sjukplatsen.

På det sättet medverkar man till gamens tillfrisknande utan att föra in köttätandet på tempelområdet. Hade man tagit emot rovfåglar i själva sjukhuset, så hade man varit tvungen att utfordra dem med kött, annars skulle många av dem ha dött.

En av de vanligaste skador, som drabbar fåglar i dagens Indien har att göra med industrialismens och teknologins frammarsch. I Delhi stiger temperaturen sommartid upp till 45 plusgrader. Överallt snurrar därför elektriska fläktar i taken för att i någon mån mildra effekten av drivhusvärmen.

Fåglar som träffas av dessa snurrande halvmeterlånga propellerblad dödas eller blir svårt stympade eller skadade. Om fläktarna omsluts av ett staketartat galler, som hänger som en korg under fläktens vingar, skyddas fåglarna, men det är billigare att montera upp fläktar utan detta skydd, och på de flesta håll snurrar fläktarna fritt. Därför är det sommartid som tillströmningen av skadade duvor och andra drabbade fåglar är som störst.

När jag besöker sjukhuset tillsammans med min vän, fotografen Rajneesh Sharma, visar assistenten A.S. Yadav oss runt. Vi är inte de enda som kommit på besök. Man får 2 000 utländska besökare varje år och man kan visa upp tjocka gästböcker, där besökarna skrivit in sina namn.

Således finner jag att den 3 mars 1980 kom Eivor och Torbjörn Dahl från Stockholm på besök. De skrev: "A very nice experience to watch the birds under treatment" (En mycket angenäm upplevelse att iakttaga fåglarna under behandling). Ja, nästan alla som skrivit i gästboken uttrycker likartad uppskattning av den unika verksamheten.

Varje år behandlas 20 000 fåglar inomhus och ytterligare 5 000 fall behandlas externt, i det sistnämnda fallet främst då rovfåglar, men även andra fåglar som av olika skäl inte kan föras till sjukhuset utan måste behandlas på platsen. Den externa vården omfattar också andra djur som hundar, katter och apor.

All vård är gratis. Sjukhuset lever på donationer. Driftskostnaden belöper sig till 300 rupier om dagen (cirka 250 svenska kronor, men rupiens köpkraft är större i förhållande till den svenska kronan än vad växelkursen

anger). Man har inga som helst svårigheter att få in dessa pengar.

Man kan ta 4 000 patienter samtidigt, dels i 100 större och dels i 300 mindre burar. Fåglar som är på bättringsvägen och färdiga att "skrivas ut" från sjukhuset, placeras i ett stort fågelrum på den översta våningen.

Varje dag öppnas en stor taklucka – man kan säga att en stor del av taket öppnas – och de fåglar som känner sig manade att pröva sina läkta vingar kan ge sig av. Man har dock patienter som funnit sig väl tillrätta på sjukhuset och föredrar att stanna kvar.

Här mår de bra. De kan bada, de tillförs vitaminer via den specialpreparerade kosten samt behandlas med antibiotika.

Några siffror: 60 procent av de behandlade fåglarna har fallit offer för de snurrande fläktarna. 10 procent har blivit bitna av hundar, katter eller andra djur. Resterande 30 procent är drabbade av sådana typiska värmeproblem som uttorkning och solsting. Det gäller sommarhalvåret. På vintern drabbas fåglar av virusinfektioner, astma och lunginflammationer.

När jag kom till Indien trodde jag

att där var väldigt varmt året om. Sanningen är en helt annan. När vintern kommer till norra Indien, blir det kallt i huvudstaden. Eftersom jag själv vistats en hel vinter i Delhi, kan jag konstatera att det utan centralvärme kan kännas lite kylslaget när termometern på dagen visar +13° och på natten går ner till +4°. Det har faktiskt hänt vid enstaka tillfällen att termometern fallit under fryspunkten i Delhi. Då lider människor som bor på trottoarerna svårt och gamla människor dör.

Men det hör till ovanligheterna i Delhi. På andra håll i norra Indien kan det bli nog så kallt. Jag bodde en gång i Srinagar och det var då – 3° inne i sovrummet under natten. Men en svensk sovsäck för polarbruk klarar problemen i sådana fall.

För dem som vid ett besök i Indien vill besöka fågelsjukhuset kan jag slutligen nämna att templet i det angivna gathörnet heter Digambarlal Jain Mandir, och det ligger precis mitt emot det berömda Lal Qila eller Röda fortet, dit alla turister ju i alla fall brukar gå.

Dikter

Ett sinnrikt mönster
ett mästerverk av ingenjörskonst
Gracil, hållfast, dunlätt
— en fågelfjäder

Vem är du som blickar mot mig
med ögon så gåtfullt allvarsamma?
Vem är du vars läppar ler
sorgset stumma?
Genom fönsterglasets imma
anar jag ditt väsen
I klara nätter som den här
blickar dina milda ögon mot mig
outgrundligt djupa

Roland Persson

HANS HOF

en teolog i tiden?

Foto Tore Lundholm

Hans Hof, professor i religionsfilosofi i Uppsala och prästvigd, har lämnat Svenska kyrkan. Det är inte så att han förlorat tron, men han har en kristendomstolkning i enlighet med Mäster Eckhart, han är mystiker, har en i meditationserfarenheter rotad tro - och den formen av kristendom har svårt att finna förståelse och plats inom Svenska kyrkan. Hof har anklagats för att vid Rättviks Meditationscenter, RMC, som han tagit initiativet till och där han lett undervisningen i tio år, föra fram icke-kristna tankar.

I en liten bok, *Var finns Gud*, utgiven på Björns Sahlins nystartade bokförlag Åsak (3704 Hög, 824 00 Hudiksvall) berättar han - i en framställning som inte är så lätt att förstå i alla enskildheter - om hur han ser på andlighetens villkor i Sverige idag och vad som fick honom att överge Svenska kyrkan.

Precis hur det gick till när han lämnade ledningen för RMC berättar han inte, men han skriver att RMC av den kyrkliga grannen St Davidsgården "ställdes vid skampålen", anklagad för okristlig lära, för att blanda ihop kristendom med andra religioner, främst buddhismen. Det krävdes att RMC skulle ha "en kristen identitet". (Meditationsundervisningen har nu flyttats från byggnaden i Rättvik för att bedrivas i annan form. In i f d RMC har flyttat pålitligt kristna dominikansystrar.)

Själv säger Hans Hof att många genom zen-meditationen fått hjälp att förstå vad kristendomen talar om. Som han ser det kan djupmeditation vara en väg till tro. Den kristna kyrkans språk är oförståeligt för många idag, anser han, men meditativa upplevelser kan närma en modern människa till det som kristen tro innerst är.

I sitt inre, i medvetandet, kan människan direkt uppleva den andliga dimensionen av verkligheten, menar Hans Hof, och han uppfattar meditationserörelsen som "vår tids största väckelserörelse".

Mot kyrkan är han kritisk. En del av kritiken är att kyrkan "enbart refererar till sig själv" - den anknyter inte sina lärosatser till en verklighet utanför sig själv. Därigenom blir den en isolerad ö, den avvisar andliga insikter som skulle innebära förnyelse och ett närmande till många människors andliga behov. Kyrkan som in-

stitution har, menar Hans Hof, inte någon kontakt med människors verklighet. Och den talar om andliga ting utan att redogöra för vad de stora ord man använder står för.

Men med utgångspunkt i meditationserfarenheter kan man, anser Hans Hof, göra den kristna trons språk förståeligt och levande för människor idag.

I zen-meditation fick Hans Hof själv en grundläggande erfarenhet av att vara en del av verkligheten - av den stora, levande naturen - och därmed av att förstå verkligheten. I meditationen kan man få en upplevelse, också, av att man är en andlig varelse och därigenom få en förankring i sitt väsens grund.

Hans Hof vänder sig till Svenska kyrkan med en bön:

"Snälla kyrka, ge oss föda! Inte bara en sådan som mättar vårt behov av myt och kult. Utan en föda som tillfredsställer oss på djupet, ge oss manna från en transcendent himmel! Lär oss gränsöverskridandets konst och för oss i direkt kontakt med den andliga värld Ni ju talar om!"

Men kyrkan lär inte ut gränsöverskridandets konst. Den nöjer sig med symboler för något utomvärldsligt, som den inte förmedlar kontakten med.

Kyrkan avvisar nyandligheten utan att förstå att där, vid sidan av mindre goda inslag, finns äkta religiös erfarenhet av gränsöverskridande, av något bortom vår vanliga erfarenhet.

Men hoppet är inte ute:

"Vi är på väg att hitta referensramar som kan hjälpa oss på väg mot nyupptäckter av borttappade dimensioner i vårt medvetande och i vår andliga identitet." Det sker alltså ett andligt uppvaknande. Men kyrkan förmår inte ta till sig detta uppvaknande. Den förmår inte relatera tron till människors verklighet. Tron får leva ett liv vid sidan av verkligheten.

Hans Hof menar att det måste finnas "en verkstad för kreativ teologi", dvs ett teologiskt nytänkande på kristen grund. Ty Svenska kyrkans nuvarande tanke-system lämnar många människor otillfredsställda, och många känner sig andligt hemlösa idag.

Den religiösa trons väsen, anser Hans Hof, är inre, mystiska upplevelser, som sedan formuleras i teologi, i läror. Det som trossatserna talar om

är symboler för upplevelser som människan har svårt att finna uttryck för. Hof menar att det finns något gemensamt i olika religioners erfarenheter. Detta gemensamma vill han lyfta fram som en religionernas kärna. I kristendomen finns det framför allt i mystiken.

Hans Hof anser att det håller på att ske ett religiöst paradigmskifte med framväxande av en universell esoterisk religion. Man märker detta framför allt inom nyandligheten. Om dessa strömningar inte får utvecklas inom kyrkan, kommer denna inte att kunna vara levande.

Karaktéristiskt för nyandligheten är att den inte har sin grund i färdiga dogmer, utan i människors inre, i ett vidgat medvetande och en helhetsuppfattning.

För att förstå religiös erfarenhet, skriver Hof, är kunskap om det mänskliga medvetandet nödvändig. Sådan erfarenhet får vi bl a genom meditation. I meditation kan vi uppleva något obegränsat och helt i tillvarons djup. Det djupet är roten i vår existens, i vår identitet. För Hans Hof har den upplevelsen varit det väsentliga i hans "kristna zen-erfarenhet".

Meditationen har alltså en utomordentlig betydelse. Den kan ge oss en ny uppfattning om verkligheten, om människan och hennes förhållande till verkligheten. Människan får en ny identitet, en större. "Den paradox som jag upplevde här - att bli ett jag, ett vidgat jag, genom att förneka, bryta nacken av mitt eget begränsade jag - det är en av de kusligaste, viktigaste och heligaste av alla stationer på den väg som ledde mig till verkligheten."

Den kristna kyrkans "hemlighet", skriver Hans Hof, är det gudomligas inkarnation i människan, i mänskligheten - och därför kan centrum i kyrkan inte vara något annat än just människan. Det är "de allmängiltiga strukturerna i människans verklighet" - dvs vår grundläggande likhet med varandra - som vi måste söka efter och formulera i vår människosyn. Teologin skall alltså utgå från människan, hennes "kroppsburna verklighet", hennes medvetande, hennes andliga behov. De kyrkliga institutionerna skall tjäna människan. Kyrkan skall "förmedla till jordens människor det vi kallar nåd", skriver Hans Hof. Han uttrycker detta också

så att den obegränsade gudomliga nåden svarar mot människans obegränsade möjligheter.

Vad Hans Hof tänker om Gud skall han berätta utförligt om i en kommande bok. I "Var finns Gud" skriver han bl a att bortom vårt medvetandes gränser, i det obekanta, dit vi blickar, där börjar vår verklighets yttersta förklaring. Där öppnar sig platsen för det vi kallar Gud.

Är Hans Hof en teologisk tänkare i tiden? Kanske. Men hans framställning är svår, exklusiv. Populärkristendomens enkla begrepp återfinner man inte hos honom. För de flesta torde han vara lika svårbegriplig som den kyrkliga förkunne han kritiserar. Men för några kan han vara den som ger ord åt en religiös mystik.

SM

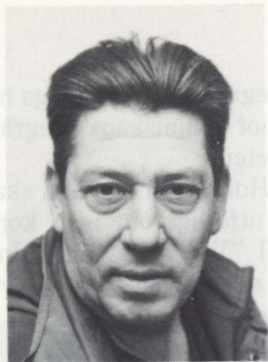
HJÄLP TILL ATT SPRIDA SÖKAREN!

Har Du några vänner och bekanta som kan vara intresserade av Sökaren men inte är prenumeranter? I så fall, sänd oss deras namn och adress, så får de gratis provnummer!

ANNONSERA I SÖKAREN!

Sökarens upplaga är 3.500 ex, varav nära 3.000 går till prenumeranter. Det kostar att läsa tidskriften - den delas inte ut gratis. Därför kan man räkna med att den blir ordentligt läst.

Annonsera i Sökaren och nå många människor som är intresserade av new age, ny andlighet, överhuvud nya tankar i tiden!

Bertil Falk:

Kärnvapen, Gandhi, fred och ickevåld

Freds rörelsen växer sig allt starkare i Sverige, Europa, världen. Det är inte så konstigt. Skräcken inför det out-
härdliga är stor. Många människor känner ångest. Vetskapen att det finns så mycket kärnladdningar i världen att stormakterna på några minuter ensamma kan förgöra mänskligheten, inte en gång, inte två gånger, utan tio gånger om, hundra gånger om, är tung att bära.

Vi har anledning att vara rädda. En amerikansk forskningsrapport avslöjar att om USA och Sovjet släpper loss en tredjedel av sina kärnvapen över världen, så kommer dag att förvandlas till natt av 225 miljoner ton rök och en ny istid uppstår. Fotosyntesen upphör bland växterna. De människor som överlevt är så strål-skadade att fortplantningen hotas.

Hur ska man få tanken på fred att genomsyra mänskligheten? De flesta av oss vill ju ändå leva i fred och frid.

Fredspolitiska föreningen Pax i Göteborg, som är en lokalavdelning till Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen, har startat ett bokförlag, som heter Haga Bokförlag. "Målet är att sprida litteratur och kunskap om fredsfrågor och rustningsvansinnet så billigt som möjligt. Endast en medveten och kunnig opinion kan skapa en fredligare värld. Alltför många fredsböcker har ännu inte kommit ut på svenska. Det tomrummet ska vi försöka fylla."

Och nu har man fyllt ett ganska häpnadsväckande tomrum. Det visar sig nämligen att det sedan 1930-talet inte har kommit ut en enda bok av Mahatma Gandhi på svenska. Förlaget låter nu publicera Gandhis "För pacifister" med utdrag ur en rad artiklar som Gandhi skrev under sitt

verksamma liv. Boken ges ut under devisen: "Jag har inte något nytt att lära världen. Sanning och ickevåld är gamla som bergen."

Jag tänker inte recensera boken (men visst är den läsvärd och rekommenderas) men konstaterar att Mahatma Gandhi faktiskt hann uppleva atombomberna som fälldes mot Hiroshima och Nagasaki innan han mördades. Och Gandhi kommenterade bomben:

Amerikanska vänner har påstått att atombomben skulle framkalla ahimsa (ickevåld) så som ingenting annat kan. Det kan vara sant, om därmed menas att dess förintelsekraft så fyller världen med avsky att den vänder sig ifrån våldet åtminstone för ögonblicket. Det liknar mycket en man som proppar sig full med läckerheter, tills han börjar må illa, och vänder sig bort från dem, bara för att återvända med fördubblad aptit när väl illamåendet är över. Precis på samma sätt kommer världen att återvända till våldet med förnyad aptit, efter att avskyn har ebbat ut.

Jag läste dessa rader med en lätt rysning. Tänk om det är just detta som sker nu? Tänk om fredsvågen lägger sig sedan robotarna väl har placerats ut av amerikanerna? Finns det då kraft att motsätta sig det sovjetiska motdraget, som följs av nästa amerikanska utplacering etc? Ty visst har kärnvapenupptrappningen gett freds rörelsen råg i ryggen. Men kommer entusiasmen att ebba ut? Gandhi menar att man inte får ge tappt. Sanningen (satva) måste upprepas om och om och om igen.

Allt detta talade han om i sin tidsskrift *Harijan* (7 juli 1946). Och den 16 november 1947, bara några månader före sin död, skrev han följande

"Det är roligt att skriva i *Sökaren*", tycker Bertil Falk. Därför har vi gett skrivglade Bertil en egen tyckarsida i varje nummer från och med nu (utöver hans regelbundet återkommande reportage). Han blir alltså vår "kolumnist".

rader:

- I atombombsåldern är det oförfalskade ickevåldet den enda makt som kan tillintetgöra alla våldets påfund.

Lätt chockad över att Mahatma Gandhi inte publicerats på svenska på cirka 50 år inser man att den uppgift som Haga Bokförlag tagit på sig visserligen kan förefalla övermäktig, men ingen lär kunna förneka att det är på tiden att någon försöker fylla tomrum av detta slag.

Geografiskt sett har ickevåldet spritts över hela världen i dag. Polackerna tillämpar det inom Solidaritet i sin kamp. Miljörörelsen använder det. Men det räcker inte för att stoppa kärnvapenkriget. Icke våldskampen mot kärnvapnen har knappt börjat. Och den kan inte anses slutförd förrän den sista kärnvapenspet-sen monterats ned och den sista atombomben i världen har desarmrats. Gandhi skulle inte ha tvekat:

- Den moraliska lärdom man har rätt att hämta ur atombombstragedin, är att man inte kan förstöra bomben med motbomber, liksom våld inte kan avskaffas med motvåld. Människan måste befria sig från våldet endast genom ickevåld. Hat kan besegras endast av kärlek.

Sa alltså Gandhi ji. Ge oss fler böcker av Gandhi på svenska!

Annon

På Visingsö

arrangerar i juni

IPPF

Institutet för Psykologisk och Parapsykologisk Forskning
St Pauligatan 9
416 60 GÖTEBORG
Tel: 031-15 48 14

Kursansvarig ledare: Obrad Doncie

Drömkurs

Några kommentarer om sommaren 1983

Barbro: En koncentrerad drömtydning, bra modell för mig, mitt omedvetna får berätta genom drömmen vad jag bör jobba med, trevlig fritid . . .

Bertil: En fantastisk vecka, underbar omgivning, nya insikter om människor och livet, åkte hem som ny . . .

Inger: Verklig "drömvecka", fin miljö, stor gemenskap, förnyad till kropp och själ, stimulerande ledare . . .

Elsie: Fick en inblick i mitt dolda jag, önskar att alla får chans till en sådan vecka . . .

Eva: Lyckad kurs, programmet väl anpassat, jag har aldrig hört något liknande i vardagslivet, en ny människa . . .

Kursens mål: Förstå Dina drömmar bättre och lär Dig på så sätt mer om det egna själslivet . . .

. . . människorna har ju i alla tider haft tankegångar kring liv och död, själen, livets mening, känslan av att vara olycklig, sjukdomar, hat och kärlek, ja, vem är egentligen **människan**?

Dessa och liknande frågor kan ingalunda besvaras korrekt utan medverkan från det omedvetna och den kunskap som finns lagrad där. Det finns så oändligt mycket som dagens människa vill, men inte kan:

hon vill bli lycklig,
hon vill ha ro i själen,
hon vill leva, inte bara existera,
hon vill lära känna sina medmänniskor, men känner hon sig själv???

Allt detta är inget nytt för **drömmen** . . .

Undervisning:

Med hjälp av sina drömmar får kursdeltagarna lära sig att utvidga sina kunskaper om det egna psyket, med andra ord: bättre självkännedom och lättare skapa sig en livsinsyn internt, bruka denna kunskap till att gå vidare i den personliga utvecklingen.

Praktiskt går detta till väga så att man under dagen, i grupp eller individuellt, tolkar eller analyserar drömmar. Det finns, om så önskas, möjlighet till personlig vägledning.

Kursprogrammet behandlar ännu så länge opublicerade rön om medvetna och supermedvetna (kosmiska) drömmar, vilket är ett unikt tillfälle till ökad kunskap.

Utifrån IPPF:s drömforskning har helt nya rön framkommit om de stora livsfrågor människorna alltid funderat över: liv och död, själen, ödet, verkligheten, meningen med livet. Sommar-kursen kommer även att behandla dessa spörsmål.

Parapsykologin är ett annat ämne inom vilket IPPF bedriver forskning och intressanta resultat kommer att presenteras. I korthet kan sägas att det rör sig om försök inom sfären paranormala fenomen.

Fritid:

Miljön på Visingsö ger tillfälle till natursköna upplevelser. Det finns möjlighet till bad såväl i Vättern som i områdets egen swimmingpool med tempererat vatten.

Kursgården ligger centralt på ön och ägs av Stockholms Universitet. IPPF har hyrt ett eget hus, speciellt avsett för korttidskurser. Det finns plats för tolv elever, inkvarterade i sex enkel- och tre dubbelrum, alla med toalett och dusch. God standard, centralvärme, rent och propert överallt.

Fakta:

Kurs 1: Ankomst lördagen 16/6

Avresa lördagen 23/6

Kurs 2: Ankomst lördagen 23/6

Avresa lördagen 30/6

Kost: Helpension med både vegetarisk kost och husmanskost. God, vällagad mat. Lunch serveras både ankomst- och avresedag.

Kursavgift inkluderar kost och logi samt undervisning. Anmäl-ningsavgiften är 500:- vilken betalas så snart man bestämt sig och först vid betalning har man reserverat en plats. Resterande belopp: 2.500:- betalas senast 840601 till pg 14 42 15-1.

IPPF (Obrad Doncie)
St Paulig. 9, 416 60 Göteborg
031-15 48 14

Välkomna!

35

Kyrkan väntar på en ny Luther

I en intervju i Svenska Dagbladet (av Erik Sidenbladh) 9 maj 1983 säger Carl Gustaf Boëthius, som en gång var chefredaktör för tidningen Vår Kyrka, att den kristna läran är full av gammal vidskepelse och av moraliskt oacceptabla påståenden och dogmer som få människor kan tro på idag.

Boëthius karakteriserar den kyrkliga förkunnelsen som "ett konkursbo".

Fast även om mycket som är ohållbart rensades ut från läran, skulle kristendomen fortsätta att vara kristendom, anser han. Vad som behövs är en ny reformator, en ny Luther, en framstående teolog med utstrålning som kan utföra förändringsverket.

Boëthius anser att kyrkan måste ompröva sin grund, Bibeln, som har fel på i huvudsak fyra punkter:

Den tecknar en felaktig världsbild. De biologiska och astronomiska påståendena i Bibeln är oriktiga.

Det tidsperspektiv som Jesus och hans lärjungar hade var alldeles för kort. De misstog sig och trodde att domen var nära.

Helvetesläran är etiskt oacceptabel. Jesus var alltså inte etiskt ofelbar.

Vi kan inte längre tro på under som jungfrufödelsen, stillandet av storm, uppväckande av döda, den kroppsliga uppståndelsen och himmelsfärden.

Mycket av det som kyrkan predikar är föreställningar som överlevt sig själva, anser C G Boëthius, och detta stöter bort människor.

En del går ändå i kyrkan, eftersom deras andliga behov är så stora.

Vi står inför en tid av våldsamma konvulsioner och debatter, tror C G Boëthius. Antalet tänkande teologer ökar. Vidskepelsen kommer att rasa, det blir en process med smärta. Vad kommer att återstå? Jo, Jesus som förebild – som vision av vad det är att vara människa – och tron på det högsta, Gud.

SM

BABAJIS KRIYA YOGA

en praktisk introduktion
varje fredag kl 18.00
Medborgarhuset, grupprum 9
Medborgarplatsen,
Stockholm
Ta med en filt!

Gud, finns det?

Sällan dryftas i svenska massmedia frågan om Gud existerar. Men i SvD 83-04-24 fanns en understreckare med rubriken "Finns det något skäl att tro på Gud?". Den var skriven av en av kulturredaktionens egna, Carl Rudbeck, och hade som utgångspunkt en bok, *The Miracle of Theism* av den engelske filosofen J L Mackie.

Boken är kanske intressant, men Rudbeck begår kardinalfelet hos ateister att inte definiera begreppet Gud och hålla sig till en viss naiv bild av Gud, som avvisas.

Begreppet Gud är större, djupare, rikare, mer mångskiftande och värre att diskutera än ateister i allmänhet föreställer sig.

Även om det saknas bevis för existensen av något som kan kallas Gud i någon religiös mening, så har genom tiderna många omdömesgoda och kunskapsrika människor funnit det svårt eller omöjligt att tänka sig världens uppkomst som ett verk av slumpen och den naturliga nödvändigheten. De har känt en intellektuell dragning till begreppet Gud.

Ateister förenklar gärna problemet genom att reducera det till ett ställningstagande till en kristen Gud som är allvetande, allgod, allsmäktig och människoliknande, medan andra idéer om Gud karakteriseras som ludiga och inte värda uppmärksamhet.

Men kristendomens vanligaste Gud, som ateisterna beskriver, är knappast någon av de viktigaste, fast en av de mest välbekanta och eftersökt, lätt att förstå, lik oss som han är, en vän, fader, lyssnare, hjälpare, övertalningsbar, mutbar med ett särskilt gott öga till dem som beder till honom och försäkras sig tro på hans barn, Jesus.

Det finns många idéer om Gud. När ateisterna avlivat en Gud, återstår många, som de inte fått syn på. Detta tycks de vara omedvetna om.

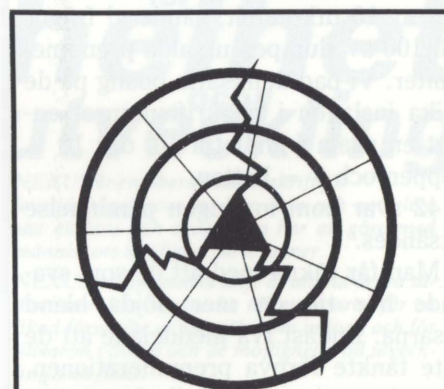
Gud, Brahman, världssjäl, den Store Anden, den levande världsgunden – det Stora Mysteriet genljuder av dessa begrepp, i spänning med begreppen icke-Gud, slumpen, tomheten, de tvingande naturliga processerna.

Det ligger långt mer i begreppet Gud än ateisterna någonsin tänkt sig.

SM

Annonsera i Sökaren!

neptune
FÖRLAG
Till Livets Älskare
Boken
För dig som vill älska
och
ta konsekvenserna av den
sanning som är evig
Författare
Claes Appelkest
Kan fås i bokhandeln ISBN. 91-85888-01-X eller genom
bokförlaget Neptune.
Härmed beställer jag
Namn:
Adress:
Postadress:
..... st Till Livets Älskare
Pris 74,- inkl. musikassett, moms och porto
Postgiro: 25 11 74-9
Neptune, Fridhem, 592 02 Borghamn

KULTURREVOLUTION

Utveckla helhet av manligt-kvinnligt, individuellt-kosmiskt genom psykologin och livstolkningen av docent Björn Sjövall i böckerna:

Spänningen som livsform (30:-)
Skapande samspel (30:-)
Humor och mystik (15:-)
Symbolernas bok (30:-)
/en diktbok för vägledning ur kris/
Spänningens dialektik (15:-)
/ett nytt sätt för MEDITATION/
Meditationskort (5:-)
Bröllop (30:-)
/Swedenborgs ledande idéer som drama/
Ellen Key, Missbrukad kvinnokraft
Kvinnopsykologi (40:-)
/med inl. av B.S. om E.K. i kulturrevolutionen/

Sätt in förskottsbetalning på postgiro 453872-4, så kommer det beställda *portofritt*.

Bokförlaget LOGOS, Stockholm.

Kontakt

Har vi människor mer än arv och miljö att tillgå? Borde vi inte dela dessa enheter så att var och en får en skaplig bit under resan?

Tore Svensson, Lövhagen, 599 00 Ödes-hög.

Till Venedig söker jag en medresenär! Du kanske är en ganska kul person (eller varför inte en helt vanlig individ) som har lust att med mig upptäcka Venedigs underbara historia-kultur! Jag är 39 fysiska år, men en ande som kan pendla från 18-3000 år. Är Du även intresserad av reinkarnation och allt som hör till ett sprudlande-livsbejakande störtskönt Jordeliv! Hör av Dig! Svar till "Scorpio tjej i Stockholm", Sökaren f.v.b.

Tjej sökes som är intresserad av tantrayoga-sex. Svar till "Skorpionen -56", Sökaren f.v.b.

En positiv studerande tjej, 30, söker en kille i Stockholmstrakten med några gemensamma intressen: meditation, psykologi, musik, naturligt levnadssätt. Svar till "Soul-to-soul-communication", Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser 50 öre per ord + 5,- i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 15,-. Moms inräknad.

Gåvor

Gunnar Fredelius, Stockholm, 7:-, Håkan Mattsson, Borlänge, 10:-, Sven Harald Enblom, Bromma, 10:-, Tommy Olsson, Uppsala, 100:-, P.O. Arvidsson, Täby, 20:-, Marina Lindgaard, Oviken, 40:-, Anders Hagekrans, Bandhagen, 10:-, Torbjörn Berglund, Huskvarna, 15:-, Jörgen Nilsson, Åled, 25:-, Christer Elmerfeldt, Tumba, 40:-, Kari T. Buzzi, Järna, 10:-, Astrid Ståhl, Uddevalla, 15:-, Karl Heimer Grönte, Nässjö, 15:-, Nils Arozenius, Olofström, 15:-, Thomas Andersson, Oviken, 40:-, Kenneth Nyström, Stockholm, 40:-, Margot Helmfrid, Stockholm, 300:-, Yvonne Persson, Saltsjö-Boo, 40:-, Helmi Björling, Motala, 90:-, Carin Hald, Stockholm, 90:-.

Arnold Nordenberg, Arvika, 10:-, Franz Schwabe, Stockholm, 40:-, Kerstin Linnstrand, Vällingby, 20:-, B. Engfeldt, Uddevalla 40:-, Siv Borén, Fjällkinge, 15:-, Chr. Eggers, Köpenhamn, 29:90, Agnes Nordström, Bromölla, 10:-, Anne-Marie Bjurberg, Brottbj, 100:-, Lennart Eriksson, Helsingborg, 90:-, Carl-Erik Landgren, Halmstad, 10:-, Karin Larsson, Älvsjö, 50:-, Vera Siöcrona, Malmköping, 40:-, Åke Andersson, Skärholmen, 40:-, Halvar Hermanson, Boden, 90:-, M. Rein-

berg, Mölndal, 110:-, Anonym, 10:-, K. Ericsson, Malmö, 90:-, Gert Kaffa, Arkelstorp, 90:-, Kent Eriksson, Marianne-lund, 40:-.

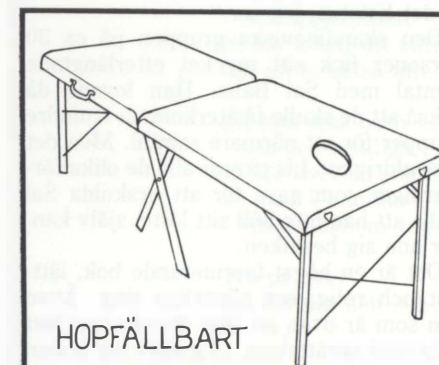
Alida Kvarnhed, Solna, 90:-, Bo Carlsson, Motala, 90:-, Ingrid Olsson, Göteborg, 15:-, Anonym, 205:-, Allan Rosberg, Malmö, 10:-, Birgit Eriksson, Härryda, 15:-, Vera Österlind, Stockholm, 10:-, Bela Molnar, Landskrona, 10:-, A. Åström, Umeå, 20:-, Roy Beierhag, Stenungsund, 40:-, Lennart Isaksson, Halmstad, 15:-, Björn Zakrisson, Strömsund, 40:-, Arvid Nilsson, Landskrona, 15:-, S.O. Fransson, Köping, 40:-, Elna Jonsson, Solna, 140:-, Olle Bäckman, Älvsjö, 15:-, Eric Westberg, Bankeryd, 15:-, Ronny Karlsson, Kyrkhult, 10:-, Agneta Pettersson, Linköping, 90:-, Lilly Pehrsson, Stockholm, 10:-.

Ewy Wilhelmsson, Kinna, 40:-, Valter Sjöberg, Bredbyn, 10:-, Gunnar Johansson, Farsta, 40:-, Alf Forsén, Sävsjö, 40:-, Siw Karlsson, Mölndal, 10:-, Mary Karlsson, 15:-, Curt Löfgren, Öjebyn, 10:-, Karl-Oskar Malmquist, Solna, 10:-, Martin Stål, Vällingby, 20:-, Ingall Karlsson, Stenungsund, 40:-, Bertil Jonasson, Ryd, 190:-, Gertrud Nilsson, Stockholm, 40:-, Eva Brjng, Bräkne-Hoby, 40:-, Ruzica Blazic, Örkellunga, 40:-, Kerstin Östman, Ludvika, 15:-, Ingvar Anderberg, Genarp, 90:-, Gösta Singstrand, Långhem, 20:-, Birgitta Jönsson, Stockholm, 34:-, Anders Lindell, Jönåker, 40:-, H. Kehlman, Farssta, 55:-.

Jan Fahlman, Hägersten, 11:-, Gudrun Andersson, Kristianstad, 40:-, Martha Högberg, Hässleholm, 1.000:-, Annette Berglund, Järfälla, 15:-, Solveig Olsson, Göteborg, 15:-, C. R. Andersen, Stockholm, 40:-, Per Wærner, Karlskoga, 15:-, Göran Fluor, Uppsala, 60:-, Eva Jagrell, Laholm, 40:-, Bengt Andersson, Stockholm, 40:-.

Summa kronor 4.826:-. Mycket tack för hjälpen!

Red.

HOPFÄLLBART

MASSAGE BORD

Pris : 1800 kr.

Jacques Laurent Olle Arnestad
FLY 36070 Åseda Dipl. Naprapat
0495-35045 08-489928, 595746

"Ett, två ... ett, två ..."

Skapelsen enligt Jean Effel

Den franske tecknaren Jean Effel är i sitt hemland känd som politisk satiriker, men han är internationellt ryktbar för sina böcker om skapelsehistorien. Brombergs förlag har gett ut fem av hans böcker på svenska. Böckerna är i nätt fickformat, lämpliga att ha med sig på bussen. De innehåller ca 160-200 sidor vardera, vanligen med en teckning på varje sida, med korta texter. Effel behandlar de gamla myterna respektlöst men ömsint och charmfullt, med många roande anspelningar på moderna tider. Den första boken, *Världens skapelse*, visar hur Gud Fader slider med sin skapelse medan småänglarna gör rackartyg. Fåglar ska läras flyga och fiskar simma. (bilden) Adam tar form efter många skisser, men hur ska Eva se ut? I *Adam och Eva i Paradiset* skildras deras oskuldsfulla tillvaro. "Så småningom tänker han överlåta hela företaget på mig", berättar Adam stolt för Eva. Annars är han oföretagsam när det gäller att utforska kvinnans alla hemligheter, och det behövs handfast instruktion från Gud Fader för att det till slut ska bli något *Kärleksliv i paradiset*, som nästa bok heter. Men den lede frestaren bedriver reklamkampanj för äpplen, och så dömdes de "till evigt tvångsarbete". När djuren kunde tala låter djuren filosofera över tillvarons gåtor och påfrestningar, inte minst över människan. Den senaste boken heter *Den lilla ängeln*. Den visar i serier på fem bilder, ofta utan text, hur ängeln utforskar människornas besynnerliga värld, leker med barnen och skär solstrålar till värme åt en fryssande gumba. Ibland kan han dock inte avhålla sig från änglalika rackartyg. De tidigare böckerna är nog mest givande för vuxna, fulla som de är av mild satir över mänskliga svagheter. Ängeln är däremot klart barnvänlig och kan gärna läsas av eller för barn.

Som avkoppling från mer djuplodande eller anspråksfull livsåskådningslitteratur kan man gott le en stund med Jean Effel.

Nils-Olof Jacobson

Lis Andersen om Sai Baba

Under en resa i Indien sommaren 1974 (skildrad i några artiklar i Sökaren vintern 74-75) besökte jag Sai Babas ashram i Puttaparti, i delstaten Andra Pradesh. Han var vid den tiden inte så känd i Europa. Jag hade hört om "mirakelgurun" och ville gärna se och om möjligt träffa honom.

När vi på morgonen kom till ashramen fanns där redan några hundra personer, nästan alla indier, ute i trädgården. De satt på huk eller i gräset i två långa rader, män och kvinnor åtskilda. De väntade på *Darshan*, den ceremoni då gurun visar sig för lärjungarna. Det var tyst och stilla, man talade lågmält eller inte alls. Vi satte oss i tillämplig kö och väntade, jag minns inte hur länge. Så småningom kom Sai Baba gående i sin orange färgade fotsida klädnad. Efter honom gick en äldre man och samlade upp alla brev som ivrigt sträcktes fram. Sai Baba gick sakta fram längs leden, sa några ord till någon och gjorde ibland cirklande rörelser med handen varvid ett grått pulver till synes föll ur handflatan, ner i någons utsträckt hand. De som kom åt samlade ivrigt upp det, strök på pannan eller åt andaktsfullt upp det. Pulvret kallas *Vibhuti*, helig aska som han sägs materialisera. Jag kunde fotografera det från någon meters håll.

Efteråt samlades folk utanför hans hus. Några fick komma in för samtal. Jag hade lämnat ett brev att jag som "visiting scientist from Sweden" skulle sätta stort värde på ett samtal. Men ödet (eller Sai Baba) ville inte så. Andra kom ut och visade gåvor de hade fått av Sai Baba, materialiserade inför deras ögon. Jag lämnade ashramen efter några timmar, fundersam. Det är jag än.

Det kom ett brev från Borgens förlag i Köpenhamn med ännu en bok av "barfotaläkaren" och levnadskonstnären Lis Andersen. Den är hennes 33:e bok och heter *Min rejse til Sai Baba* (Borgen 1983, 270 sidor).

Lis berättar hur hon vintern 1982 kom att delta i en tre veckors gruppresan till Sai Babas ashram. Hon blandar en mycket detaljerad skildring av alla upplevelser under resan och vistelsen där med återblickar på sin egen religiösa utveckling, referat av andras erfarenheter av Sai

Baba och glimtar av hans liv enligt den litteratur som finns.

Den ashram som Lis kom till var något helt annat än den fridfulla park som jag besökte några timmar 1974. Nu finns där jättelika sovsalar, butiker och tomt ett litet sjukhus för pilgrimerna. På gatorna utanför trängs souvenirförsäljarna. Lis beskriver disciplinen som mycket sträng. Män och kvinnor fick inte umgås inom ashramen, och under vistelsen där var utflykter utanför ashramens område egentligen förbjudna. Lis hade svårt att finna sig i dessa stränga tyglar, och började snart göra utflykter i omgivningen. Under första veckan var det relativt lugnt i ashramen, och sex kvinnor i Lis' grupp kunde sova i ett eget gästhus. Men så bröt en stor religiös fest ut. 30.000 pilgrimer, mest indier, vällde in i ashramen och skulle härbergas och förplägas. Lis och hennes vänner fick flytta till en sovsal med plats för mer än 200 sovande på golvet tillsammans med åtskilliga fyrfotadjur och ett oräkneligt antal insekter av varierande slag. Så mycket nattsömn blev det inte. Ljudnivån var bedövande hög större delen av dygnet. På dagen strömmade recitationer ur Veda ur högtalarna, och på natten var det alltid någon som spelade dagens inspelade evenemang högt på sin bandspelar, när inte nattvakterna förde högljudda samtal strax utanför.

Lis ger en nyanserad, förundrad, vänlig men inte okritisk skildring av livet i ashramen. Hon berättar livfullt och målande, med många humoristiska poänger hur en individualistisk europé kan uppleva att komma till en så totalt trämmande kultur och miljö. Hon högaktar Sai Baba som en stor mystiker, men ser också klart hans mycket mänskliga egenheter. Lis blir under vistelsen klarare över att det är Kristus som är hennes egen mästare. Hon citerar en reskamrat som gör en liknande erfarenhet: "När jeg sad og mediterede, før jeg rejste herud, så jeg ofte Sai Baba stå foran mig. Når jeg mediterer herude, er det Kristus, jeg ser."

Den skandinaviska gruppen på ca 30 personer fick sitt mycket efterlängtade samtal med Sai Baba. Han lovade då också att de skulle få återkomma i mindre grupper för ett närmare samtal. Men det blev aldrig av. Lis citerar alla de olika förklaringar som gavs för att urskulda Sai Baba att han inte höll sitt löfte, själv känner hon sig besviken.

Det är en högst fascinerande bok, lättläst och rolig, om allvarliga ting. Även den som är ovan att läsa danska kan lätt följa med berättelsen. Mig själv har boken i varje fall besparat en resa till Indien. Jag har av och till tänkt på att resa igen till Sai Babas ashram. Men efter läsningen av Lis Andersens bok inser jag att det är onödigt att gå över oceanen efter vatten. Om Gud finns överallt, så kan jag likaväl söka honom där jag nu är, i stället för att resa till andra sidan jorden.

Nils-Olof Jacobson

Resa till Tibet

Tomas Löfström heter en vida berest skåning, som säkerligen många av Sökarens läsare känner till. För en del år sedan skrev han exempelvis en mycket informativ artikel i just Sökaren om den sjätte Dalai Lama, hippiebuddhan, som höll sig med älskarinnor på tavernorna i Lhasa och skrev mer eller mindre esoteriska kärleksdikter av tantrisk innebörd. Kanske kände sig Löfström i så måtto befynad med denna gestalt som att han själv var en hippie under en period av livet.

I alla händelser har Löfström under årens lopp intresserat sig för förhållandena i Tibet. Han har tidigare skrivit en bok om Ladakh i norra Indien, en plats där tibetansk kultur, religion och språk är förhärskande. Nu kommer han med en ny bok, *Den långa resan till Lhasa*, (Wahlström & Widstrand, ca pris, kr 140:00). Till sist har denne tibetofil nått fram till Tibets nationella och religiösa hjärta: sägenomspunna Lhasa.

Jag har tidigare haft lite svårt för Löfströms egocentriska sätt att ställa det mesta i relation till sig själv. Jag tycker att det ofta blivit ganska platt med intetsägande personliga funderingar, som tagit för mycket plats i hans böcker. Jag har uppfattat detta som en privatisering av materialet, som varken varit speciellt originell eller allmängiltig, utan ganska trötande och substanslös. (Att man kan ha en annan mening på den punkten är jag medveten om. Min dotter Katarina, som rest mycket i Kina, Indien, Ladakh och Nepal tycker att just denna sida hos Löfström är väldigt behaglig.)

I alla fall är det nu så mycket mera glädjande för mig att kunna konstatera att jag tycker mycket om hans senaste bok. Den är hans bästa reseskildring hittills, tycker jag. Den nya boken har blivit långt mycket effektivare, fylld med intressanta fakta och upplysningar. Det jag centre-rade finns kvar, men har getts rimligare proportioner. Dessutom har en hel del funderingar kring egna erfarenheter fått en mera allmängiltig karaktär. Det gäller främst Löfströms erfarenheter från studentvänssterns tid i 1968 års Lund. Den konflikt Tomas Löfström då upplevde har många andra upplevt. Löfström kände sig klämd mellan å ena sidan en vänster, som han beundrade, å andra sidan högerfolk, som liksom han tog parti för Tibet. Han kände trycket från en fanatisk och enögd vänster, som accepterade den kinesiska härtagningen av Tibet, och en gymnasial och minst lika enögd höger av odräglig och skränig pappas gosse-typ, för vilken engagemanget för Tibet främst var ett tillhygge mot världskommunismen.

Det onda i världen måste motarbetas oavsett om det är Kina som utövar det i Tibet, USA i Vietnam, Sovjet i sina kolonier eller Sverige i Sameland. På samma sätt måste det goda och medmänskliga accepteras även när det kommer från USA, från Kina, från Kreml eller från Stock-

holm.

Men 1968 var allt svart och vitt och många rycktes osjälvständigt med i masspsykoserna. Löfström kallar sig själv en förrädare mot Tibets sak i sin bok. Han hade förståelse både för Kinas kulturrevolutionärer och för Tibets förtryckta folk. Han kunde inte lösa konflikten, sköt hela frågan åt sidan.

Sånt är mänskligt. Därför är Löfströms dom över sig själv för hård. Hans nya bok visar också att det aldrig var ett hjärtats förräderi, möjligen ett underlåtelsens svek. Men det är inte lätt att i lilla Sverige, som bara orkar hysa ett par tre åsikter i stöten sida vid sida, inta en egen avvikande ståndpunkt när trycket från de enögdade grupperna är starkt.

Det tar över halva boken för Löfström innan han anträder resan från Hongkong till Lhasa. Den första delen, som bland annat innehåller partiet om studentrevolternas 60-tal och Tibet, är i långa stycken bäst. Där finns också samtal med Dalai Lama och andra landsflyktiga tibetaner som lever i exil i Dharamsala.

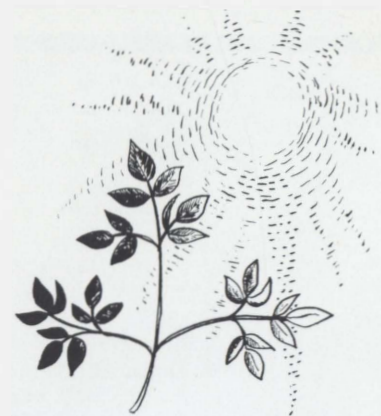
Själva besöket i Lhasa är naturligtvis också fascinerande, men i sak ger Löfströms skildring inte så mycket nytt. Kanske är det just därför som hans privata filosoferande i det avsnittet kommer ovanligt väl till sin rätt. Det ger så att säga en betraktares visserligen mycket personliga, men också ganska initierade bild av fenomenen som redan är kända genom andra rapportörer.

Tursamt nog kom Löfström till Lhasa när en av Dalai Lamas inbjudna delegationer var där. Myglet och misstänksamheten mellan kineser, delegationens folk och befolkningen samt den svenska turistgruppens ställning i sammanhanget ger i blixtbelysning något av den konflikt som tydligen råder i det av Kina ockuperade tibetanska samhället.

Tyvärr tycker jag nog att Löfström, som ju dock måste kunna en hel del om tibetansk buddhism, är missvisande när det gäller religionen. Han talar om Dalai Lama som "den levande guden" och om "gudarna" inom buddhismen. Det kan man visst göra, men man bör då också rimligtvis understrycka att buddhismen, vilket Dalai Lama ständigt upprepar, är en ateistisk religion. De hinduiska gudsaspekter som lånats in i tibetansk buddhism kan alltså inte representera Gud, som de gör inom hinduismen. Svenska läsare med sin speciella lutherska referensram i religiösa frågor bör kanske också upplysas om att det inte finns några dogmer som ger straff för felaktig tro inom vare sig hinduismen eller buddhismen.

Detta dock inte sagt som en allvarlig invändning mot Löfströms bok. Det finns ingen anledning att förringa bokens värde. Den är lättläst och rekommenderas varmt. Var och en kan ju själv bilda sig en föreställning om dess varierande innehåll. Ty det är varierat och omväxlande.

Bertil Falk

Gläd er, och var alltid tacksamma för ni vet att livet är evigt och att ni lever det en dag i taget, lever varje ögonblick i ymnighet och härlighet, så att ni glömmer det förflutna och inte bekymrar er om framtiden - bara accepterar att livet är utan början och utan slut, att livet är evigt och att ni utgör det eviga hoppet.

Jag är livet, och Jag är inom er. Jag lever, verkar och är till inom er. Jag är oändlig. Ni är ett med Mig, ni är ett med allt liv.

Ert medvetande växer och utvecklas oupphörligen, ni börjar fatta det eviga livets mysterium och underverk, ni börjar komma till insikt om er enhet med Mig, livets skapare - alltings skapare.

Steg för steg rör ni er framåt och uppåt fyllda av frid stillhet och upphöjdhed. Ni har insett att allting ligger i Min hand och att ni alltså inte behöver oro er för någonting.

Bli som små barn fria och lyckliga, så blir livet en ständig källa till glädje för er, ett sant Underland, där något nytt och spännande väntar bakom varje hörn.

Tro på livet och lev det helt och fullt.

Ur "Footprints on the Path" av Eileen Caddy Övers. Maria Adkinson. Ill. Charles Adkinson Reprinted by permission of the Findhorn Foundation

Namnbyte?

Är Sökaren ett bra namn på den här tidskriften? Eller ger det kanske alltför religiösa associationer?

Skulle Du vilja att vi bytte namn?

Är Du en sökare förresten? Eller är Du bara *intresserad* av New Age, paranormala fenomen, ny andlighet etc - utan att direkt söka?

Är det fint att vara en sökare? Det är inte säkert. Kanske är det i mångas ögon i stället lite fånigt och dumt?

Kanske är sökande något som Du inte vill skall förknippas med Dig själv?

Jag har alltid upplevt Sökaren som ett bra och riktigt namn på tidskriften. Men om man kan tro att den skulle *sälja bättre* under något annat namn, då är jag inte

främmande för att byta.

Skulle ett helt neutralt namn passa bättre? Det finns tidskrifter som heter Nexus, Arcanum, Pax, Signum etc, där orden hämtats från latinet. Vore ett sådant namn bättre än Sökaren?

Vad tycker Du?

Kanske vill Du ge oss förslag på ett nytt namn?

Vad sägs om *Forum för livsfrågor*, *Nya horisonter*, *Studium*? (Vad Sökaren heter på latin vet jag inte.)

Den som föreslår ett namn som är så bra att vi byter till det, får som pris gratis prenumeration under tre år. (Föreslår flera samma vinnande namn, får de dela på belöningen - som blir minst en årsprenumeration till var och en.)

SM

Namnbyte?

Nr 2, 1984

Åsa Freij: "Alternativa nobelpriset"	2
Nils-Olof Jacobson: Är Tolly Burkan ett bedrägeri?	5
SM: Jean Houston	6
SM: På Café Vega	9
SM: Rupert Sheldrake	10
SM: Humanetik i Sverige	12
SM: Försvar för den vetenskapliga kunskapsvägen	14
Östen Kjellman: Hur mosaisk lag påverkat svensk rätt	20
Bertil Falk: Fågelsjukhus i Delhi	28
SM: Hans Hof, en teolog i tiden?	30
Bertil Falk: Kärnvapen, Gandhi, fred och ickevåld	32
Läsvärdesundersökning	35

Oberoende tidskrift för livssynsfrågor.

Redaktör och ansvarig utgivare:
Sven Magnusson

Adress: Östra Kanalgratan 18,
652 20 Karlstad

Telefon: 054-11 16 89

Prenumerationspris:
Helår (10 nr) 110:-
Halvår 60:-

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Annonspriser: (moms tillkommer):
Helsida 1.000:-, halvsida 600:-,
småannonser 20:- per spalt-cm, men
minst 60:-.

Värmlandstryck i Karlstad AB

ISSN 0038-0504